

Biblioteka Pal. Cultural,
A R A D
Pal. CulturalAZ IPAROS
DER GEWERBETREIBENDE

MUNKAADÓK LAPJA

Invățământul practic
și practica propriu zisă

Problema învățământului nostru de toate gradele s'a pus, în chip mai categoric și mai isbitor, abia anul acesta, când s'a pornit o acțiune de reformare prin controlarea celor săvârșite în decurs de aproape două decenii, cu atâta larmă și reclamă goală.

Descoperirile ieșite la iveală până acum și cele care vor mai ieși, treptat, n'au fost și nu vor fi deloc încurajatoare pentru felul nostru de a gospodări treburile publice, și mai ales, nu cinstesc pe cei ce au avut răspunderea situației în trecut.

Potemkinia și farsa în treburile de interes obștească au vădit ce trebuie făcut de îndată pentru a îndrepta stările de lucruri moștenite, precum și ceea ce nu va trebui să se mai îngăduie, pe viitor, ca să nu ajungem iarăși, acolo unde am fost.

Inflația, prin crearea de posturi cu rost și mai ales, fără rost, pentru căpățuirea partizanilor politici sau a prietenilor personali a fost cea mai nenorocită politică școlară prin efectul de descurajare asupra elementelor cu adevărat folositoare școlii. Căci nu poate fi o bună politică înființarea de posturi bugetare reale ca sarcină pe seama Statului, dar fictive ca folos pentru nevoile publice.

Unde am ajunge cu asemenea sistem să avem un număr de membri ai corpului didactic egal cu numărul copiilor în vârstă de școală? Ar însemna ca bugetul Statului să poarte sarcini cu neputință de acoperit.

Inflația la învățământul practic pare să fi fost mai gravă decât la cel teoretic, dacă nu luăm după rezultate. În vremuri când se vorbește stăruitor, despre naționalizarea vieții noastre economice, se constată că ne lipsesc elementele românești pregătite pentru îndeplinirea acestor funcțiuni sociale. Școlile noastre practice n'au dat rezultatele urmărite, cu mari sacrificii, pentru că, ele, au sporit numărul candidaților la posturi bugetare.

Exemplul licențiatilor Academilor noastre comerciale și industriale este cât se poate de caracteristic, în privința aceasta. Marea lor majoritate, s'au dus la funcțiuni publice de finanțe, sau de administrație, în concurență cu licențiatii facultăților de drept, în loc să ocupe locuri în viața practică. În schimb, dacă vre-o instituție are nevoie de un bun contabil, ca nu poate fi sigură în alegerea ce ar face-o printre licențiatii Academilor comerciale.

Astăzi, când prin instituirea serviciului social se pune principiul practicei pe teren pentru toate specialitățile de absolvenți ai școlilor noastre superioare, fără nici o excepție, problema învățământului practic ia o înfățișare cu totul nouă.

E nevoie să punem accentul pe latura practică și de contact imediat cu realitățile vieții în toate ramurile de învățământ public, chiar teoretic, — dar mai ales în cele practice, care obișnuiau să facă teorii, și încă teorii proaste și nepotrivite situațiilor din țara noastră, pentru că totul pornea dela o copiere de programe și de manuale streine, fără nici o sfortare de creație proprie sau de inițiativă pentru adaptare. Acesta este adevărul dureros despre școala noastră practică, deprinsă, după pilda celei teoretice, să copieze programe, să traducă texte ie-

Az új ipartörvény
pontos szövege
Az új törvényhez való pontos alkalmazkodás
A céhek szervezkedése

Az „Az Iparos” legutóbbi számában ismertettük nagy vonalaiban az új céh-törvény intézkedéseit. A törvény nagy jelentőségére való tekintettel az alábbiakban annak teljes szövegét közöljük:

I. FEJEZET.

A szakmák szervezeteinek alakulása és célja

1. cikk. A szakmák szervezeteinek célja, tanulmányozni, megvédeni és fejleszteni a szakmai érdekeket anélkül, hogy a jövedelmek szétosztására törekednének.

A szakmai érdekek természetüknél fogva korlátozottak, ipari, kereskedelmi, mezőgazdasági, technikai, gazdasági, kulturális és szociális vonatkozásban.

A szakmák szervezetei működésüket csak a nemzeti síkon fejleszthetik ki, a nemzet magasabb érdekeinek tiszteletben tartása mellett.

Nemzetközi jelleggel bíró szervezetekhez nem tartozhatnak, vagy a Munkügyi Minisztérium engedélye nélkül nemzetközi állásfoglalás vagy kongresszusokon részt nem vehetnek.

2. cikk. A szakmák szervezeteiben való tömörülés joga elismertetik a jelen törvény feltételei mellett, az alábbi kategóriákba tartozó fizikai személyeknek, akik ugyanazon, hasonló vagy összefüggő foglalkozást űznek.

- a) munkásoknak;
- b) magántisztviselőknek;
- c) kisiparosoknak.

Senki sem kötelezhető, hogy akarata ellenére tagja legyen, avagy ne legyen tagja, avagy megszűnjön tagja lenni egy szakmai szervezetnek.

3. cikk. Ez a jog kiterjed az összes állami, megyei, községi, saját kezelésben dolgozó közintézmények munkásaira is.

II. FEJEZET.

4. cikk. A szakmai szervezet jogi személyiségének elismerését a munkügyi tanács véleménye alapján, a munkügyi minisztérium javaslatára, királyi dekrétum mondja ki.

5. cikk. A szakmai szervezetek egységesek. Vegyes szakmai szervezeteket alakítani nem lehet.

6. cikk. Minden a jelen törvény szerint elismert szakmai szervezet területköre a tartomány.

A tartomány keretén belül egy és ugyanazon szakmából csak egy szakmai szervezet jogi személyisége ismerhető el.

A szakmai szervezetnek azonban lehetnek fiókjai a tartomány keretén belül eső fontosabb központokban. Ezek a fiókok csak akkor gyakorolhatják a képviseltetés jogát, valamint a jelen törvény által megadott többi jogokat, ha erre a szakmai szervezettől meghatalmazást kapnak.

7. cikk. A jogi személyiség elnyerésére a szakmai szervezet a következő feltételeknek kell megfeleljen:

I. a) Az alkalmazottak szakmai szervezete a területben dolgozó egyszakmájú alkalmazottak egytizedrészét kell magába foglalja, önkéntes belépésük alapján.

b) A kisiparosok szakmai szervezete önkéntes belépés alapján legalább egytizedrészét kell magába foglalja az illető területben lévő ugyanazon szakma kisiparosainak. Munkás, magántisztviselő vagy kisiparos szakmai szervezetének alapító tagjai száma semmi körülmények között nem lehet 30-nál kevesebb.

Ha az illető területben bizonyos kategóriához tartozó szakmából nincs meg az a szám, amelyet a törvény egy szakmai szervezet megalkotására előír, csatlakozhatnak azon szakmai szervezethez, amely az illető szakmával legjobban hasonlatos. Ezek külön csoportokat foghatnak alkotni, azonban minden tekintetben a szakmai szervezet fenhatósága alá tartoznak. Ebben az esetben a szakmai szervezet a címét kibővíti azzal a kifejezéssel, hogy: „összefüggő szakmák”.

II. A szakmai érdekek megvédésén kívül a szakmák szervezetei kötelezettséget vállalnak, hogy tagjaikat szakmai, erkölcsi és hazafias nevelésben részesítik.

III. A szakmai szervezetek vezetői román állampolgárok kell legyenek, teljes polgári és politikai jogokkal; akiknek tiszteletreméltósága, képessége és hazafias érzése zálogát képezi.

gislative streine și să imiteze gesturi sau tradiții ce nu sunt ale noastre.

O problemă de grabnică urgență trebuie să fie legiferarea practicei pe teren și în mijlocul realităților noastre, pentru toți elevii școlilor de învățământ practic, dela primul grad până la cel din urmă.

Am merge chiar să cerem ca însăși școlile acestea practice să fie mutate în regiunile corespunzătoare potrivit cu natura învățământului, în loc să fie grămadite în capitala țării sau în principalele orașe.

Tara întregită are regiuni caracteristice, industriale, agricole, viticole, comerciale, etc. și școlile practice de orice grad, dar mai ales cele superioare, trebuie să fie așezate în mediul potrivit, spre a se putea desvolta cât mai bine, și a da, prin elevii lor, cele mai rodnice rezultate.

Adaptarea la realitățile vieții naționale și pornirea dela început pe adevăratul drum practic ne impune o revizuire a întregii politici școlare urmată în decurs de decenii în chip așa de greșit.

a szakmai szervezet aktivitásának vezetésére és fejlődésére.

8. cikk. A vezetők vagy pedig az alapító okmányban felsorolt alapító tagok különleges megbízottja kell, hogy benyújtsa a munkaügyi minisztériumhoz a jogi személyiség elismerése iránti kérvényt.

A kérvényhez csatolandó:

a) az alakításról szóló jegyzőkönyv és alapszabályok eredetije, valamint ezek két-két másolata, amely másolatok azonosságát igazolni kell.

b) A vezetőség névsorjegyzéke, kimutatván mindenkinek állampolgárságát, lakáscímét és foglalkozását.

c) Az alapító tagok névsorjegyzéke, amely minden alapító tag lakáscímét, állampolgárságát és foglalkozását kell tartalmazza.

Az, vagy pedig azok, akik a jogi személyiség elismerése iránti kérvényt benyújtották, a felterjesztett akták tartalmi valódiságáért felelősek, a törvény 42. cikkében foglalt büntető intézkedések terhe alatt.

9. cikk. A jogi személyiség iránti kérvényt a munkaügyi miniszter véleményadás végett átutalja a munkatanácsnak.

A munkatanács vizsgálat tárgyává teszi a kérdést és felvilágosítás, avagy az iratok kiegészítése céljából megidézhetti az alapító tagokat, vagy ezek meghatalmazottját. A munkaügyi tanács kikérheti a többi minisztériumok, szakkamarák, szövetségek, vagy más hatóságok véleményezését.

A munkaügyi tanács kérheti az alapszabályok és alapító okmány módosítását, ha ezek nem felelnek meg a törvényes kereteknek. A munkaügyi tanács véleményezése nemcsak a törvényes intézkedések betartására terjed ki, hanem arra is, hogy politikai, gazdasági és társadalmi szervezet jogi személyiségének megadása.

10. cikk. A jogi személyiség elismeréséről szóló királyi dekrétum, az alapító okmánnyal és alapszabályokkal együtt, közzéadandó a Monitorul Oficialban.

III. FEJEZET.

A jogi személyiség elismerésének hatása

11. cikk. A jogi személyiséget nyert szakmai szervezet:

a) kizárólagos jogot nyer az igazságszolgáltatás előtt való megjelenésre, akár mint közvetlenül érdekelt, akár mint csatlakozott fél, nemcsak azokban az ügyekben, amelyek személyt vagy vagyonát érintik, hanem azokban a tényekben is, amelyek annak dacára, hogy úgy tekintetnek, mint a törvényből, törvényes rendelkezésekből származó, a tagok egyéni jogain esett sérelem, de mégis kapcsolatban vannak a szakma gyakorlásával és a tagok összességének érdekeivel;

b) kizárólagos joga van, hogy a tagok sorából kiválasztott képviselőket jelöljön a munkakamarába, a Társadalombiztosító és ennek fiókjai igazgatótanácsába, továbbá kiküldötteket, bizottságokat jelölhet ki joghatósági intézményekbe, ahol képviselni kell a szakmai érdeket;

c) kizárólagos joga van kollektív munkaegyezményeket kötni;

d) meghívottakat jelöl ki az ő területi körén belül a szakmájához tartozó egy vagy több vállalatban beálló bármily kollektív munkaviszony esetén a békéltető vagy döntőbizottságokba azon feltétellel, hogy a megbízottaknak legalább fele az illető vállalat vagy vállalatok alkalmazottja legyen.

e) kizárólagos joga van, hogy tagjai javára és ezek nevében kollektív, vagy egyéni egyezményekből származó cselekvéseket gyakoroljon.

f) joga van kiküldötteket jelölni, akik a munkaügyi minisztérium közvegeihez felügyelet esetén csatlakozhatnak mindabban, ami a törvények és rendeletek alkalmazását, a munka szervezését, a munkae egyezményeket és műhely rend betartását illeti, azonban csak azon esetekben, amikor a munkaadók kiküldöttei is résztvesznek a felügyeletben.

Amikor a munkaadók kiküldöttei nem vesznek részt, a felügyelet megtörténhet csak az alkalmazottak részvétele mellett is.

A d) és e) pontokban foglalt hatáskör csak az alkalmazottak szakmai szervezeteihez tartozik;

g) joga van, hogy egyedül, más szakmai szervezetekkel, a szakkamarákkal vagy munkaügyi minisztériummal karöltve, szakmai utbaigazító, előkészítő, kiképző és a nemzeti munkát védő intézményeket létesítsen.

12. cikk. A jogi személyiséggel bíró szakmai szervezet, amennyiben az alapszabályok kimondják és azzal a határozott feltétellel, hogy jövedelmeket tagjai között szét ne osszon, jogosult:

a) a szakma üzésére szükséges bármilyen tárgy megvételére és a tagok között való viszonteladására, kikölcsönzésére, ugymint nyeraanyagok, gépek, eszközök, szerszámok, stb.;

b) elraktározni a tagok munkatermékeit, eladni vagy megkönnyíteni a termelt áruk eladását, továbbítás, értesítés és hirdetés útján, valamint bármilyen más eszközök igénybevétele, anélkül, hogy ezen eladások műveletét a saját nevében vagy saját felelősségére eszközölje;

A céhek alapszabályai és vezető szervei

IV. FEJEZET.

Az alapszabályokról.

13. cikk. A szakmai szervezetek alapszabályai kötelezőleg magukba kell foglalják:

1. a szakmai szervezet elnevezését és célját;

2. főszékhelyét és esetleg fiókjainak székhelyét;

3. kezdő vagyonát, mennyiségét, összetételét, valamint a tagsági díjakat.

4. nyilatkozatát az alkotmány és a törvények tiszteletben tartásáról, kifejezett lemondást bármilyen külső és belső formájú olyan tevékenységről, amely az állam érdekeivel ellentétes;

5. elismerését annak a ténynek, hogy a szakmai szervezetek a nemzetgazdaság egyéb tényezőivel együtt aktív közreműködési tényezőket képez;

6. a tagok felvételének módozatait és feltételeit, ezek jogait és kötelezettségeit, kizárási eseteit és módjait;

7. a fiókok megalakításának, működésének szabályait és ezek hozzájárulását a szakmai szervezet költségeihez, mely hozzájárulás semmi esetre sem haladhatja meg a minden fiók által beszédett járulékok összegének 70 százalékát;

8. a vezető, és ellenőrző szervek megválasztásának módozatait és ezek hatáskörét és azokat a szabályokat, amelyek szerint a tagoknak segélyeket nyújtanak.

V. FEJEZET.

A vezető szervek.

16. cikk. A szakmai szervezet vezető szervei:

a) közgyűlés;

b) igazgató tanács;

17. cikk. A közgyűlés a szakmai szervezet legmagasabb szerve. A közgyűlésen azon tagok összességéből tevődik össze, akik tagsági díjakkal hátralékban nincsenek.

18. cikk. A közgyűlés összehívandó:

a) az alapszabályokban meghatározott esetekben;

b) amikor a szavazásra jogosult tagok egyötöde azt írásban kéri, kimutatva a közgyűlés összehívásának célját.

19. cikk. A közgyűlés összehívását a szakmai szervezetek főszékhelyén vagy fiókjának székhelyén az elnök, ennek hiányában vagy akadályoztatása esetén az alelnök rendeli el.

Amikor azoknak, akik a közgyűlés összehívásával fel vannak ruházva, vagy helyetteseiknek már nincs meg a minőségük, távol vannak, vagy az összehívás munkájában megvanak gátolva, valamint azokban az esetekben is, mikor, ha meg is van a minőségük, de az összehívást megtagadják, ha az alapszabályok és az alapító okmány ilyen tekintetben nem rendelkez, a szakmai szervezet körzetében levő törvényszék főnöke, vagy elnöke felhatalmazhat.

c) hogy alakítsa és vezessen tagjainak érdekében, gazdasági intézményeket, valamint termelő és fogyasztási szövetkezeteket, vagy társadalmi jelleggel bíró intézményeket, kölcsönös segélyezési pénztárakat, mely intézményeknek külön könyvelésük kell legyen;

d) tagjai kulturális és technikai nevelésére közleményeket, sajtótermékeket nyomtathat és adhat ki.

13. cikk. A jogi személyiséggel bíró szakmai szervezet a törvény 12 cikkének rendelkezései szerint szerezhethet bármilyen ingó- vagy ingatlan vagyont, ingyenesen, vagy teherrel.

14. cikk. A szakmai szervezet által a jelen törvény feltételei alapján szerzett ingó, vagy ingatlan vagyont semmilyen ok miatt le nem foglalható, ha ezek az ingók vagy ingatlanok, a szakmai szervezet tagjainak gyűlési, könyvtári, vagy pedig szakmai tanfolyamok oéljait szolgálják, kivételt képezvén a kiváltságos, a jelzálogos és az állammal szemben fennálló tartozások.

A közgyűlés összehívásával a munkaügyi minisztérium képviselőjét arra, hogy a közgyűlést összehívja, elnöki tisztségét betöltse és a hozott határozatokat jegyzőkönyvbe foglalja.

20. cikk. A közgyűlés nem tárgyalhat más ügyeket, mint azokat, amelyek a közgyűlés összehívásának tárgyát képezték, szigorúan betartva a jelen törvény elveit.

Semmisnek tekintetnek azon ügyekben hozott határozatok, amelyek nem képezték a közgyűlés összehívásának napirendjét.

21. cikk. A közgyűlés határozatképes, ha a 17. cikkben foglalt tagok számának összességéből felénél eggyel több jelen, vagy képviselve van.

A határozatok a jelen és képviselt tagok szótöbbségével hozhatók.

Ha az első összehívás alkalmával nem jönnek össze a tagok, az első bekezdésben meghatározott számban, a közgyűlés hivatalból elhalasztandó a következő nap ugyanazon órájára, amikor meg lesz tartva a tagok számára való tekintet nélkül, nem lévén szükség újabb meghívó kibocsátására.

22. cikk. A közgyűlés hatáskörébe tartoznak mindazok az ügyek, amelyek nincsenek fenntartva a vezetőség és ellenőrző bizottság részére az alapszabályok útján.

Különösen a következők esnek a közgyűlés hatáskörébe:

a) tagokra kirovando szolgáltatások és tagsági díjak összege;

b) a tagok felvétele és kizárása;

c) a vezetőség és ellenőrző bizottság megválasztása és ezek hatáskörének megállapítása;

d) az évi zárszámadás és anyagi jelentés ellenőrzése és jóváhagyása;

e) a vezetőség felmentvényének megadása.

f) új fiókok felállítása;

g) ingó, vagy ingatlan vagyont szerzése ingyenesen vagy visszteherrel.

h) az alapszabályok módosítása;

i) a szövetséghez való csatlakozás;

j) más szakmákkal való egyesülés;

k) a szakmai szervezet felszámolása, vagy feloszlata.

A közgyűlés ama határozatait, amelyek a g), h), j) és k) betűk alatt felsorolt ügyekre vonatkoznak, hogy végrehajtó erővel bírnak, a munkaügyi minisztérium előzetes jóváhagyása szükséges, amely célból a miniszter kikéri a munkaügyi bizottság véleményezését.

23. cikk. A közgyűlés által megválasztott igazgatói tanács áll legalább 7 tagból, akik a szakmai szervezetnek tagjai.

A vezetőség képviseli a szakmai szervezetet az igazságszolgáltatás, a hatóságok előtt és harmadik személlyel szemben.

A vezetőség kijelölhet sorából egy vagy több személyt erre a célra.

24. cikk. Az igazgató tanács tagjai román állampolgárok kell legyenek, betöltésük a 30 éves korhatárt és legalább 3 évig ténylegesen kell vagy kellett gyakorolniuk azt a foglalkozást, amely a szakmai szervezet kategóriájába

Országos mozgalmat indítanak az aradi cipésziparosok a faszeg-kartell ellen

Emlékirat a miniszterelnökhöz és a szakminiszterekhez

Az aradi cipésmesterek szindikátusa gyűlést tartott, amelyen a szindikátus tagjain kívül számos — eddig távolmaradó — cipésmester is részt vett s a gyűlésen szerzett benyomások hatása alatt nemcsak maguk léptek be, hanem ígéretet tettek újabb tagok toborzására is.

A napirendnek a folyóügyektől eltekintve két fontos pontja volt: az egyik az új szervezeti törvény, a másik a kartellek káros ténykedéseinek kérdése.

A gyűlés elhatározta, hogy a 200 év óta különböző törvények alatt fennállott szervezetet az új törvény alapján átszerveve, továbbra is fenntartja és ezirányban összeköttetésbe lép a tartomány területén lévő cipész-szindikátusokkal és a bucureştii Sft. Spiridion cipész-szövet-séggel.

Ezután Ilica György ismertette a faszeg-gyárosok közelmúltban alakult kartellja működésének következményét:

a kartell megkötése előtt a faszeg kilónkénti ára 18 lei volt, amint létrejött a kartell, az ár azonnal 44 leire ugrott fel. Ugyanakkor az eddig működő 32 faszeggyár közül 27 beszüntette üzemét és a továbbdolgozó öt gyár jövedelméből részesednek a nem-dolgozó gyárak tulajdonosai.

A faszegkartell példája éles fényt vet a kartellek káros tevékenységére. A talpárak állandó emelkedése is minden valószínűség szerint a kartell működésével van összefüggésben. Javasolja, hogy a gyűlés memorandumot intézzon a tárgyban az illetékes minisztériumokhoz és hasonló akcióra szólítsa fel a Sft. Spiridion cipész-szövetséget, valamint az összes cipésszindikátusokat. Számos hozzászólás után a gyűlés egyhangúlag elfogadta a javaslatot és a következő emlékiratot küldi a miniszterelnökhöz, az ipar és kereskedelmi, továbbá az igazságügyi minisztereknek és felszólítja az összes cipésszervezeteket, hogy ugyanígy járjanak el.

Miniszter Úr!

Ismerve azokat az intenciókat, amelyek a kormányt rendcsináló és országépítő munkájában vezetik, teljes bizalommal, a gyors és erőteljes intézkedés reményében a következő panaszunkat terjesztjük elő:

A faszeggyárosok a közelmúltban kartellba léptek. A kartell az eddig működő 32 gyár közül huszonhétnek a működését beszüntette. A tovább dolgozó öt gyár által előállított faszeg árát pedig oly módon emelte, hogy a faszeg kilónkénti ára a detail kereskedelemben 18 leiről 44 leire ugrott fel, minden átmennyel nélkül. Ez a tény véleményünk szerint nemcsak a kereskedelmi tisztességet sérti, hanem a fennálló törvényeket is. Kérjük ezért, hogy ez ügyben szigorú vizsgálatot elrendelni és annak eredményéhez képest kellő szankciókat alkalmazni méltóztatassék.

Kérünk továbbá olyan általános jellegű intézkedést, amely lehetetlenné teszi ilyen eset megismétlését és lehetetlenné teszi, hogy bárki is olyan szemérmetlen árdrágitást kövessen el, mint a panaszolt esetben is, mikor az árdrágítás 150%-ot tesz ki.

Ugy véljük, hogy a faszegkartell működése, — ha talán túlzott, de éles fényt vet a kartellek működésére. A talpárak állandó emelkedését és iparbénító magas árát jórészt szintén a talpkartell működésének tudjuk be és ezért kérjük, hogy a panaszolt eset markáns példájának hatása alatt a talpkartell, avagy általában a kartellek működését méltóztatassék felülvizsgálatni abból a szempontból, hogy az árak alakulására nem gyakorolnak-e olyan be-

folyást, amely a kormány intencióival ellentétes.

Ismételten kifejezzük ama reményünket, hogy kérésünk meghallgatásra talál és gyors, erőteljes intézkedéssel méltóztatik sérelmeinket orvosolni. Fogadja ezért, Miniszter Úr megkülönböztetett tiszteletünk kifejezését

az aradi cipésmesterek nevében:

C. PETRISOR GH. ILIC
titkár elnök

A gyűlés a folyóügyekre áttérve elhatározta, hogy mivel a szindikátust az aradi szindikátusok federációjában eddig Adoc Axentie és Rada Ioan képviselték, akiket a szindikátus kezbelől a közgyűlés kizárt, értesíti erről a federációt és helyettük Ilica Györgyöt és Boer Eleket delegálja azzal, hogy a szindikátus ér-

A munkások és tisztviselők fizetési szabadságának rendezése

A Hivatalos Lap október 19-i számában megjelent rendelet törvény módosította a munkaszerződésekről szóló 1929. évi törvény 49, 78 és 89. szakaszát. A módosított szakaszok a következő rendelkezéseket tartalmazzák:

A MUNKÁSOK FELMONDÁSI IDEJE

49. cikk. A munkaadó még köteles alkalmazottjának évenként pihenési szabadságot engedélyezni a következő szabályok szerint:

Az ugyanazon vállalatnál eltöltött 1—3 évi szolgálattal bíró alkalmazott hétnapi szabadságban részesül.

A 3—5 évi szolgálat esetén 10 napi szabadságban, 5—10 évi szolgálat esetén 14 napi szabadságban részesül.

Ezen felül minden további év után egy napi szabadság jár, mely azonban semmi esetben sem haladhatja meg a harminc napot.

A fentebb megjelölt szabadságidő nem csökkenthető se meg nem szüntethető meg a felek megegyezése folytán.

A fenti szabadságidők minimálisnak tekintendők. A szabadságok azon ipari vagy kereskedelmi vállalatoknál, amelyek legalább tíz alkalmazottat foglalkoztatnak, szériaként adandók ki úgy, hogy a vállalat normális működése ne szenvedjen.

A szabadság egész ideje alatt az alkalmazott az utolsó három hónapban kapott középberrel egyenlő díjazásban részesül az összes járulékokkal a szabadság napjainak arányában.

A munkaadó köteles alkalmazottainak a jelen cikkben előírt pihenési szabadságidőt megadni, tekintet nélkül a munkabérfizetési rendszerre (időegység szerint, a munka arányában, a munka minősége és mennyisége szerint adott javadalmazás).

A vállalati alkalmaztatás ideje alatt érten-dő az az idő, amelyet az alkalmazott ugyanannál a vállalatnál eltöltött akkor is, ha a munkaszerződés ideiglenesen megszűnt volna a 74 cikk a), b) és e). pontjában szereplő okok következtében.

78. cikk. Az egyéni munkaszerződést meghatározatlan időtartamra a felek bármelyikének akaratából felmondható azzal a kötelezettséggel, hogy előzetesen értesítse a másik felet a szerződéses kötelezettségek teljesítésének megszüntetése idejéről.

A felmondásnak legalább tizennégy nappal a szerződéses kötelezettségek megszüntetésére kitűzött időpont előtt kell megtörténnie, kivéve, ha az alkalmazott legalább tíz évig van a vállalat szolgálatában, amely esetben a felmondásnak harminc nappal előbb kell megtörténnie. Kivételesen képeznek azok az esetek, amikben a törvény másképp intézkedik.

Az a fél, aki a felmondási joggal él, köte-

leteit képviselje és a többi szindikátusok delegáltjaival a közös iparosérdekért hathatósan dolgozzon.

Végül az elnök a tagok figyelmét újlag felhívta, hogy minden kedden este továbbképző szakmai vitacélt tart a szindikátus, amelyben minden cipésmestert szívesen lát.

Nagyváradon is tiltakoznak a bőrarak emelése ellen

A nagyváradai cipésziparosok szindikátusa foglalkozott a talpárak, illetve bőrarak magaf színevonalaival és éppen ezért a szindikátus birtokában lévő talpbőrök eladását újra megkezdte, hogy ezáltal is a cipésziparosok, illetve a szindikátus tagjai kedvezményes árban jussanak talpszükségeikhez.

Pop Adalbert, a szindikátus egyik elnöke bejelenti, hogy a gumicípővel szemben folytatott akció a legjobb uton halad s igazolja ezt az az átirat is, amit a munkaügyi inspektorátus hivatalától kaptak s kéri, hogy a gumi cipőkkel kapcsolatos összes bizonyítékokat mielőbb juttassák az inspektorátus hivatalához, hogy azt az illetékes minisztériumba eljuttathassa. Ezen bizonyítékok a szindikátus rendelkezésére állanak.

les a másik féllel írásban közölni a felmondás indokait.

A felmondási joggal elkövetett visszaélés kárterítésre ad jogot a 82. cikkben megjelölt javadalmazáson felül.

Jogtalan felmondásnak tekintendő az indokolás nélküli felmondás.

A TISZTVISELŐ FELMONDÁSI IDEJE

89. cikk. A 49. és 30. cikkben foglalt intézkedések alkalmazandók vállalati és kereskedelmi tisztviselőkre is a következő kivétellel:

A szabadságidők a következők:

Az ugyanazon vállalatnál 1—3 évi szolgálattal bíró alkalmazottak tiznapos, a 3—5 évi szolgálattal bírók 14 napos, az 5—10 évi szolgálattal bírók 21 napos szabadságban részesülnek. Minden további év után a szabadságidő egy nappal növekszik anélkül, hogy a harminc napot meghaladhatná.

Ezek a szabadságidők minimálisnak tekintendők.

MELYEK A MÓDOSÍTÁSOK

A munkaszerződésekről szóló törvény két lényeges módosítást tartalmaz:

1) Fizetési szabadságban részesül minden vállalati alkalmazott, tekintet nélkül arra, hogy milyen rendszer szerint kapja a fizetését (óraber, akkordmunka, stb.)

2) A szolgálati idő megszakítása esetén is a szabadságidő kiszámításánál tekintetbe veendő a vállalatnál előzőleg eltöltött idő, ha a megszakítás a munkaszerződésekről szóló törvény 74. cikkének a), b) és e) pontjában felsorolt alábbi esetek miatt következett be:

a) A megállapodásszerű idő lejártá vagy a munka befejezése.

b) Mindkét vagy egyik fél elhatározása.

c) Vis maior.

Mindezek a módosítások úgy a munkásokra, mint a hivatalnokokra vonatkozik.

— A kihágás miatt elkobzott lisztet a jövőben a régi tulajdonosa őrizetére bizzák. A pénzügyminiszter több ízben meggyőződött arról, hogy az elkobzott lisztmennyiségeket az árveréseken nem veszik meg és így az a raktárakban megdohosodik. Hogy a jövőben ilyen esetek többé ne forduljanak elő, a pénzügyminiszter elrendelte, hogy az elkobzott lisztet lepecsételve megőrzés végett adják át annak, aki a kihágást elkövette s aki az átvételi elismervényen köteles felelősséget vállalni azért, hogy az őrzésére bízott liszt nem romlik meg addig, amíg a pénzügyi hivatal emberei azt értékesíteni nem tudják.

JOIZU VALLAS.

Egy előkelő erdélyi kereskedő családjánál egy olasz ur volt vacsorára hivatalos. Véletlenül ép sólei volt vacsorára. Az olasz urnak nagyon ízlett és lelkesülten dicsérte.

— Na látja — mondta neki a házigazda — és ezt a vallást üldözik maguk.

FONTOS ILLETÉKESÉGI ÜGYBEN HOZOTT ÍTELETET A KOLOZSVÁRI TÖRVÉNYSZÉK

Nagy Lajos kolozsvári szabómester a helyi járásbírósnál még a múlt év folyamán beperelte Tóth Károly kereskedősegédet, mert alperes még 1931-ben több ruhát csínáltatott nála, de a munkáért járó 19.607 lejt nem volt hajlandó megfizetni. Felperes azonban időközben töltötte magát a szabómesterek listájából és a kereset beadásának időpontjában már mint magánzó élt. Ezt a körülményt kihasználva, alperes jogi képviselője, dr. Eger Zoltán ügyvéd útján illetékeségi kifogást emelt a kolozsvári járásbíróssággal szemben, mert 1931-ben, amikor a jogviszony születt, felperes szabómester volt és a követelés is szabómunkából ered, kérte tehát, hogy a bíróság állapítsa meg a saját illetéktelenségét és utasítsa felperest, hogy a keresetet az iparosok speciális bíróságánál, az úgynevezett „Comisia arbitrala pentru asigurarea lucrului eficient”-nál adja be. A bíróság azonban a kifogást elutasította és helyet adott a keresetnek. Alperes fellebbezése folytán a napokban került az ügy a törvényszék első szekciójának Teodorescu-Trifu-tanácsa elé, amely a járásbíró ítéletét teljes egészében helyben hagyta és így a rendkívüli fontosságú elvi határozatot a törvényszék is magáévá tette. Az ítélet értelmében az illetékeség eldöntésénél nem az az irányadó, hogy a jogviszony születésének időpontjában mi volt a felperes foglalkozása, mert a bíróság a kérdés eldöntésénél csakis a kereset beadásának időpontját veszi tekintetbe, amikor is a felperes már nem volt szabó és ezt a minőségét már nem is áll módjában bizonyítani. A rendkívüli fontos kérdésben valószínűleg a tábla fogja kimondani az utolsó szót.

JÓSNÖNEL.

Csemege ur elmegy a jósnőhöz, aki láveti lártat és így szól:

— Csudaszép feleséget kap, okosat, gazdagot és finomat.

— Pompás, — kiált fel Csemege, — még csak azt mondja meg, hogy hogyan szabaduljak meg a jelenlegitől!

— Németország foglalkoztatja az osztrák vagánygyárt. Az Anschluss előtt Ausztriában három vagánygyár létezett, de ezekből csak egy, a Maschinen- und Waggon-Fabrik AG, vormals Schmidt, Bécsben állott üzemben, de még ez az egy gyár sem dolgozott teljes kapacitással. Ez a társaság most a Weitzer-féle gráci vagánygyár eddig munkanélküli üzemét megvásárolhatta és felvehette azonnal a termelést. A Reichsbahn első megrendelése 1500 vagonra szól.

HÓSI BEOSZTÁS.

Kriz és Krax háborús élményeikről beszélgetnek és Kriz blizakén mondja:

— Én a huszároknál szolgáltam.

— Na nem — rázza a fejét Krax — és mi voltál ott?

— Hogy mi? Kedves nővér egy lóborházban.

— Felmenték a szarvasmarha kiviteli juttatására szánt alapot. Rendelet törvény jelent meg, amely a szarvasmarha kivitelénél fizetendő exportprémium fedezetére szánt alapot 20 millió lejfel emeli. Görög, kisázsiai és egyiptomi rendeltetésnél a prémium elősúlykilogrammonként 3 lei, Franciaországba és Angliába történő exportnál 2 lei.

Az aradi munkakamara részletes tájékoztatót kért Bucurestiből a rendezetlen állampolgárságu iparosok és tanoncok ügyében

A rendőrség idegen állampolgároknak minősíti mindazokat, akiknek nincs meg a román honpolgárságuk

Az aradi munkakamara terjedelmes emlékiratot intézett a munkaügyi minisztériumhoz, a melytől felvilágosításokat kért arra vonatkozólag, hogy mi történjék azokkal a mesterekkel, munkásokkal és inasjelöltekkel, akik nem tudják román állampolgárságukat igazolni és akik egyetlen más államnak sem polgárai. Ezt az emlékiratot az tette szükségessé, hogy százával vannak az aradi munkakamara körzetében olyanok — köztük román nemzetiségűek is, — kiknek állampolgársági helyzetük tisztázatlan és akiknek ennek következtében nem tudják kiadni a mester- vagy munkakönyvet, vagy pedig nem tudják őket inasokként szerződtetni.

Az új ipartörvény értelmében tudvalevőleg azoknak, akik igazolványukért jelentkeznek a munkakamaránál, többek között azt is igazolniuk kell, hogy román állampolgárok. Számosan azonban ezek közül állampolgársági bizonyítványukat nem tudták mellékelni, mert vagy saját hanyagságuk, vagy pedig az illetékes hivatal hanyagsága miatt annak idején kimaradtak az állampolgársági névjegyzékből, annak ellenére, hogy minden joguk meg lett volna a román állampolgárságra. Sokan vannak ezek között, a kik hosszú évek óta dolgoznak szakmájukban az ország területén és akiknek a munkakamara még sem tudja kiadni képesítési iratukat állampolgársági bizonyítványuk hiányában. Mivel sok iparos és munkásegysztenciát fenyeget ennek következtében az a veszély, hogy kenyerüket veszítik, az aradi munkakamara jogi osztálya részletes előterjesztésben vázolta ezek helyzetét és kérdést intézett a minisztériumhoz, hogy ezekben az esetekben mi helyettesíthetné

az állampolgársági bizonyítványt? (Esetleg az illetékesi bizonyítvány vagy a katonai bizonyítvány.)

Súlyos problémát jelent az állampolgársági bizonyítvány nélküli inasok helyzete, akikre vonatkozóan a munkaügyi minisztérium sorsuk megkönnyítése érdekében — amint arról néhány héttel ezelőtt beszámoltunk — már kiadott egy rendelkezést. A munkakamara tudvalevőleg csak csak olyan inasokat szerződtethet, akiknek román állampolgárságuk van. A munkaügyi minisztérium úgy intézkedett, hogy az állampolgársággal nem rendelkező inasoknak a következő két iratot kell benyújtaniuk a munkafelügyelőséghez: szülei illetékesi bizonyítványát és a rendőrség igazolását arról, hogy nem optáltak annakidején és nem idegen állampolgárok. Az illetékesi bizonyítványt legfőbb meg tudják szerezni, a rendőrségről viszont nem kaphatják meg a kért bizonyítványt, mert a rendőrség az érvényben lévő utasításoknak megfelelően mindazokat, akik román állampolgársággal nem rendelkeznek, idegen állampolgároknak tekintik. Az érdekeltek ezért a munkaügyi minisztérium közbenjárását kérik a belügyminisztériumnál olyanértelmű rendelkezés kiadása érdekében, hogy hasonló esetekben, amikor valaki önhibáján kívül nem kapta meg a román állampolgárságot és illetőséget, adják ki a rendőrségnek azt a bizonyítványt, hogy nem idegen állampolgár. Az illetékesi bizonyítvány és a rendőrségi bizonyítvány birtokában a kérvényt a munkafelügyelőség a minisztériumba küldi, amely megadja az engedélyt az inas szerződtetésére.

Külön szakmának minősítette a miniszterium a nőiszabók iparágát

Népes taggyűlést tartottak a nagyváradi női szabóiparosok és iparosnők a Kisiparos Liga helyiségében.

Az elnök bejelentette, hogy a női szabó szindikátus munkájának állandóan meg vannak az eredményei, melyek a tagok közvetlen érdekeit van hivatva előmozdítani. Egy ilyen akciónak az eredménye mutatkozik a most kézhez kapott munkaügyi minisztériumi átirat, melynek nemcsak Nagyvárad női szabóiparosainak érdekeit védi, hanem az ország női szabóiparosait.

A miniszteri átirat, mely 84438—30. LV. 1938 számot viseli, tudomására hozza a női szabó szindikátus elnökségének, hogy a minisztériumnak küldött memorandumban foglaltakat magáévá teszi és a női szabókat, mint szakképzett, önálló iparágat különválasztja a rokon szakmától és a szakmákat kimutató első táblázatba iktatja s ilyen értelemben utasítja az összes alárendelt hivatalos szerveket, melyek hivatva vannak a rendeletet végrehajtani.

A behajtási megbizásból befolyt pénz átmenetileg sem megy át a behajtással megbizott tulajdonába

Nagyjelentőségű bírósági ítélet a nagyváradi Egyesült Gőzmalom és a Banca Generala a Târlu Româneşti pénzüintézet konverziós porében

Nagyjelentőségű konverziós ügyben hozott döntést a napokban az ilfovi törvényszék. A nagyváradi Egyesült Gőzmalom 15 évvel ezelőtt megbízást adott a Banca Generala a Târlu Româneşti pénzüintézetnek, hogy egyik adásától 420 ezer lejt hajtson be. Az összeg be is folyt a bankhoz, amely azonban azt egy időközben érkezett letiltás miatt a nagyváradi malomhoz nem utalhatta át. A letiltás ellen a malom bíróságnál keresett jogorvoslatot és az 11 év után nyert kedvező elintéztést a malomra. Ekkor azonban a Banca Generala arra hivatkozott, hogy az időközben életbelépett konverziós törvény 52. szakasza alapján konverziós egyezséget kötött hitelezőivel, akiknek csak követeléseik 10 százalékat tartozik megfizetni. A malom a bank által felajánlott 10 százalékos

egyezséget elutasította és az ilfovi törvényszék előtt perbe fogta a pénzüintézetet. A perben a bank azzal érvelt, hogy a konverziós törvény nem tesz megkülönböztetést tartozások és tartozások között és így a bank minden adóssága tekintet nélkül azok származására, konverzió alá esik. A malom ezzel szemben arra hivatkozott, hogy általános jogfelfogás szerint az inkasszó megbizásából befolyt összeg átmenetileg sem megy át az összeg behajtásával megbizott tulajdonába és így a jelen esetben a bank nem is vált a malom hitelezőjévé. Eszerint a konverzió az így behajtott tételekre nem terjed ki. Az ilfovi törvényszék a nagyváradi Egyesült Gőzmalom érvelését mindenben elfogadta és kötelezte a bankot a teljes összeg kifizetésére.

NYUGATI SZINVONALRA EMELIK
AZ ORSZÁG SZAKMUNKÁSKÉPZÉSÉT

Tehetséggutató és szakmai tanácsadó intézeteket állítanak fel a jelentősebb ipari központokban

A szakmai előkészítések kérdése már a világháború befejezése után szükségessé vált. Az ipar számára mutatkozó fejlődési lehetőségek ugyanis ebben az időben olyan elemekkel is szaporították az iparosság számát, akik nem voltak mindenben alkalmasak munkakörük betöltésére. Ahogy a munkások iránti kereslet növekedett, úgy csökkent a kellő szakképzettségű munkások száma s egyre nagyobbra növekedett az a tömeg, amely felkészületlenül vállalt munkát s természetesen nem felelt meg az általános követelményeknek. Nem volt kellő számú szakmunkásunk s ezért nincs is mit csodálkoznunk afelett, hogy az ország számos iparvállalatánál a jóllíratott vezető állásokat külföldi szakmunkások foglalták el.

Az új kormányrendszer azonban orvosolni kívánja a multnak azokat a hibáit, amelyekből ilyen helyzet keletkezhetett és minden intézkedést megtett, hogy Románia munkásképzését nyugati színvonalra emelje, komoly tudományos módszerekkel és eszközökkel szabályozza a megfelelő munkásanyag kiképzését és kiválasztását.

Az ipari oktatás megkönnyítése és az alkalmas munkásanyag kiválasztása érdekében Relea Mihail munkaügyi miniszter elhatározta, hogy a rendelkezésre álló munkaalapokból az ország nagyobb ipari központjaiban pszihotechnikai intézeteket és szakmai tanácsadó hivatalokat állítanak fel.

A képességvizsgáló (pszihotechnikai) intézet munkássága általánosan ismert. Ezek az intézmények tudományos kísérleti módszerekkel vizsgálják meg a munkás képességeit és megállapítják, hogy melyik az a foglalkozás, amely szellemi és testi adottságainak legmegfelelőbb. Ilyen módon nem fordul elő az, hogy például egy rövidlátó munkás a textilszövés, vagy az órásmesterség tökéletes látást kívánó szakmáját válassza, vagy olyan munkásból, aki a színeket nem tudja megkülönböztetni, festőiparos legyen. A szakmai tanácsadó hivatalok pedig abban a kérdésben adnak felvilágosítást, hogy melyek azok a munkaterületek, ahol munkásihiány van és a szakképzett munkás számára könnyű az elhelyezkedés.

Ralea Mihail munkaügyi miniszter eddig Bucurestiben, Iasiban és Kolozsvaron állított fel ilyen intézeteket, de közelebből Aradon, Brailában, Brassóban, Cernautiban, Constantában, Craiovában, Galatiban, Nagyváradon, Ploestiben, Nagyszebenben és Temesváron is felállítják ezeket az intézményeket.

PECH.

Az egyszeri ember elpanaszolja, hogy ő a legpechesebb ember a világon.

— Hát hogyan? — kérdezik tőle.
— Tessék elképzelni az én pechemet — mondja — ilyen még nem volt. Világéletemben szegény ember voltam, dolgoztam, küzdöttem és soha egy jó falat nem került a számba. A minap azonban szép álmom volt és álmomban betértem egy elsőkelő étterembe.

— Mi van? — kérdeztem a pincértől.
— Van kérem, sült csirke és rántott csirke.
A nyálam folyt, mindkettőt nagyon szeretem, de a rántott csirkét még jobban. Átszellemülten rebegettem:

— Hozzon rántott csirkét.
— De kérem, arra tíz percig várni kell.
— Nem baj, csak hozza.
— Na és most tessék elképzelni a pechet. Ha sült csirkét rendeltem, azt rögtön megkaptam volna, de így, amíg a rántott csirkét vártam, felébredtem.

Bélyegzők, ipari stancák, vésése, préselési munkák: CSAKY VESNÖK Str. Bratianu 9.

1939. március 31: a régi adóhátralékok kedvezményes befizetési határideje

A pénzügyminiszter rendeletétörvényt készített a régi adóhátralékok kedvezményes befizetési határidejének 1939 március 31-ig történő meghosszabbítására, amely határidő szeptember 30-án lejárt. A rendeletétörvény szerint az 1932. év előtti bírságok és adóhátralékok továbbra is adóbónokkal, vagy 1935. évi 3 százalékos Consolidarea kötvényekkel fizethetők, az 1938 április 1-iki költségvetési törvény mellékletében megállapított rendelkezések szerint.

Sérelmek a mesterkönyvek kiadása körül

Az „Ellenzék” című lapban olvassuk az alábbi figyelemreméltó cikket:

Az ipartörvény végrehajtása és alkalmazása folytán lassan-lassan előjönnek annak minden fogyatékosai. Nem tudom, mivel magyarázzam ezeket, amikor az iparosok képesítési okmányainak kicserélését látom és olvasom a bizottsági határozatokat, amelyeket a törvény és a végrehajtási utasítás szellemében hoznak.

Az iparos például csak akkor kaphat mesterkönyvet, ha ma is tényleg ipart üz, tehát mondjuk a mi nyelvünkön, ha van ipara. Az ilyen iparos azonban csak akkor kapja azt az okmányt, ha nincs művezetője, vagyis nem a más iparával dolgozik. Az ilyeneknek az iparát az ipartörvény legújabb novellája törli. Ezeknek tehát elveszik a kenyérét, amelyet a törvény értelmében jogos volt megkeresni. A szerzett jogok tehát megszűnnek!

Az az iparos azonban, aki kénytelen volt az iparát megszüntetni 1936 április 30-a előtt, szóval beadta az iparát, ma hiába kéri az ipar újból való megkezdését, ezt nem kapja meg, sőt még a mesterkönyvet sem kapja meg, mert a törvény végrehajtási utasításában erre nézve egészen ötletszerű intézkedések vannak.

A végrehajtási utasítás szerint ugyanis a jelenben is aktív iparoson kívül Erdélyben csak az kaphat mesterkönyvet, aki igazolja azt, hogy 1936 április 30-a előtt 10 évet töltött be mint segéd és ezen idő alatt legalább 5 évig művezető volt. Arról sehol nincs intézkedés, hogy mi lesz azon iparosokkal, akik régebben az iparukat lemondták. A régi törvény alapján, ha valakinek egyszer ipara volt, azt lemondhatta, újból megkezdhetette minden különösebb formáság nélkül, mert egyszerűen csak „újból ki kellett verni az ipart”, amihez csak egy kérvény kellett. Ez annyit jelent, hogy azzal a ténnyel, miszerint valaki már egyszer iparos volt, megszerezte magának a kvalifikációt, a mesteri címet egyszer

és mindenkorra. Ma azonban más a helyzet. Az utasítás szerint ezek nem kaphatnak újból ipart, de még csak mesterkönyvre sem cserélhetik be az ő munkakönyveiket, hanem csak az új segédi munkakönyvet kapják meg és ha ipart akarnak váltani, akkor előbb mestervizsgát kell tenniük, hogy ennek alapján részükre mesterkönyv legyen kiállítható.

Igy majd előáll az a helyzet, hogy aki több éven át mester volt, segédeket szabadított fel, ipari formások szerint alantasabb helyzetbe került, mint az ő volt segédei, akik esetleg művezetők voltak és így már megkapták a mesterkönyvet.

Az ily kategóriájú iparosmesterekről sehol nincsen szó, azért, mert a miniszteriumban levő rendelészterkesztő csak a regáti helyzetet látta maga előtt.

A mi felfogásunk szerint, ha valakinek ipara volt, úgy ez feltétlenül egyenrangú a mesterkönyvvel, amely a regátban szokásos volt. Mi ezt nem ismertük a magyar ipartörvényben, tehát rólunk külön kellett volna intézkedni a végrehajtási utasításban, úgyhogy akinek egyszer ipara volt, az jogosult a mesterkönyvre. Nézetem szerint éppen a művezetőknek nem kellett volna biztosítani a kivételes helyzetet a mesterkönyvek megadásával. Egy művezető tulajdonképpen nem volt iparüző, hanem csak szakmai szakértő a vállalatban, míg a kereskedelmi részt, a pénzügyeket, vagyis azt a hatáskört, mely tulajdonképpen a mai mestervizsga elméleti részét teszi, az iparüzem tulajdonosa maga intézte, hiszen az ő zsebére ment minden. A művezetőről joggal elmondhatjuk, hogy csak félig voltak iparüzők és mégis az új törvény szerint nagyobb jogokat élveznek, mint azok, akik önállóak voltak, akik szakmailag és üzletileg is egy személyt egyesítettek magukban azáltal, hogy ipart üztek a saját nevük alatt.

Dr. Sattler István.

Nem szünteti meg a kormány a munkavállalás szabadságát

Továbbra is szabadon választhatják az iparosok és kereskedők tisztviselőiket és munkásaikat, ezzel szemben tanoncok felvételéért az állami munkaközvetítő hivatalhoz kell fordulni.

Ugy az ipari, mint a kereskedelmi vállalatok között érthető feltűnést keltett a kormány az a terve, hogy a vállalatok csak az állami munkaközvetítő hivatalok útján vehetnek fel tisztviselőket, vagy alkalmazhatnak munkásokat.

A munkaügyi miniszterium erre nézve egy szakaszos törvénytervezetet dolgozott ki, amely a következőképpen hangzott:

„Mindennemű ipari és kereskedelmi vállalat számára kötelezővé tételük, hogy összes alkalmazotti felvételeiket, vonatkozzanak ezek tanoncokra, munkásokra, technikai szakemberekre, tisztviselőkre, vagy általában bármilyen személyre, csakis az állami munkaközvetítő hivatalok útján eszközölhetik.”

A törvénytervezettel kapcsolatban az ipari és kereskedelmi érdekképviselők, főleg az Ugir, akciót indítottak és a kormányhoz eljuttatott emlékirataikban rámutattak azokra a hátrányos következményekre, amelyek az alkalmazás és

munkavállalás szabadságának megszüntetésével járnának.

Beavatott helyről származó értesülésünk szerint a kormány méltányolta is a szakmai érdekképviselők indokait és elhatározta, hogy a törvénytervezetet megfelelő módosítás után lépteti életbe. A módosított törvénytervezet nem fogja kötelezővé tenni az ipari és kereskedelmi tisztviselőknek és munkásoknak az állami elhelyező hivatalok útján való alkalmaztatását. A vállalatok tehát a jövőben is szabadon választhatják meg alkalmazottaikat.

A tanoncok leszerződésénél azonban kötelezővé fogja tenni az új törvény, hogy egy kereskedő, mint az állami munkaelhelyező hivatalok útján szegődtehetnek csak tanoncokat. Ugyanúgy mindazon esetekben, amikor valaki gyermekét tanoncnak akarja adni, ezt az elhatározását a munkaelhelyezőnél kell bejelentenie, amelynek feladatát képezi a bejelentett tanoncok elhelyezése.

Új törvény szabályozza a pénzügyi kihágási eljárást

Egységesítették a különböző törvények ellentétes intézkedéseit és módosították az adótarozások behajtásának rendszerét.

Adóhátralékos céget törölni nem lehet

Megjelent a pénzügyi eljárás egységesítéséről szóló törvény, amelyet az tett szükségessé, hogy a különböző jellegű pénzügyi törvények a kihágási eljárás rendjét a legkülönbözőképpen szabályozták. A fellebbezés kellei, a kihágás megállapítása, a bírságok felfüggesztése és végrehajtása, a tárgyalás menete a különböző pénzügyi törvényekben a legnagyobb eltérésekkel volt szabályozva. Hogy egyebet ne említsünk, a fellebbezés benyújtásának határidejére nézve tízféle időköz létezett úgy, hogy a pénzügyi jogban leggyakorlottabb jogász is minden esetben kénytelen volt a kérdéses törvényt felnyitni, hogy a különleges rendelkezéseket számon tartsa. Ezeket az eltéréseket az új törvény megszünteti és egyben

módosítja az állami követelések behajtásáról szóló törvény legfontosabb részeit.

Az új törvény egyenlő eljárást állapít meg tehát minden bányászati és illeték-kihágásnál, vámkihágásnál és monopolkihágásoknál, beleértve a szeszkihágásokat is. Gyakori eset volt a múltban, hogy

a kihágási jegyzőkönyvet alaki hiba miatt semmisítették meg,

mivel az azt felfelvő tisztviselő valamely előírást nem tartott be. Ennek a helyzetnek a megszüntetése végett, az új törvény bevezeti, az úgynevezett előzetes jegyzőkönyv rendszerét, amelyben a kihágást megállapító közeg csak a tényállást írja körül, míg a régi értelemben vett végleges jegyzőkönyvben a megfelelő törvényszakaszok idézése mellett a bírságot is megállapítja. Az ilyen jegyzőkönyv ellen a kiképzéstől számítva 15 napon belül lehet fellebbezni. A fellebbezést eddig minden esetben a törvényszék intézte el, míg most

az 5 millió feletti bírságok fellebbezési hatósága az ítélőtábla

és ezek az ügyek végső fokozat a Semmítőszék által döntöttek el.

A törvény 25. szakasza pontosan körülírja a fellebbezés kelleit. A jegyzőkönyv elleni bizonyítékokat az első tárgyalási napig is lehet előterjeszteni, sőt ezen túl is, amennyiben a kihágó félnek azokról korábban nem volt tudomása. E tekintetben tehát az új törvény az eddigi rendelkezésekkel szemben, enyhítést tartalmaz. A jegyzőkönyv tartalma a legtöbb esetben teljes bizonyító erejű, ha csak a terhelt az okirat hamisítását nem hozza fel. Eltérően az eddigi rendelkezésektől, az okirat hamiságának kifogásával egyidejűleg ki kell mutatni a hamisítás természetét, azt a személyt, akit a hamisítás terhel és az erre vonatkozó bizonyítékokat. A törvényszék csak akkor terjeszti az ügyészséghez az okirathamisításra vonatkozó védekezést, ha az erre vonatkozó nyilatkozat, a megfelelő elemeket tartalmaz.

BANYÁSZ SZAKISKOLÁT ALLITANAK FEL. A jelenlegi kormányzat nagy gondot fordít a különböző szakmai ágazatokban működő munkások sorsának megjavítására. A magyar nyelvű program keretében a kormánynak a figyelem kiterjed a munkásokra egy olyan csoportjára is, amelynek tagjai eddig panaszra nem kaptak vizsgálatot és ezért nem találtak orvoslást. A bányászokról van ezúttal szó. Ezeknek a munkásoknak a száma, akik életüknek legnagyobb részét a föld alatt töltik el, egyre apad. Mesterségük nagyon nehéz és komoly kiképzést igényel. Külföldön a bányászok külön iskolákba járnak, ahol szakszerű kiképzésben részesítik őket. Nálunk az országban a bányák kitermelését csak kevés esetben végzik szakmunkások, ez pedig annak tulajdonítható, hogy szakemberekben nagy hiány van. Ralea Mihail munkügyi miniszter kezdeményezésére néhány bányász szakiskolát állítanak fel, hogy ezáltal is módot adjanak a föld munkásainak a kiképzésére. A szakszerű kiképzésen kívül szükség van azonban arra is, hogy a bányászok életlehetőségein is javítsanak. Ezt olyképpen igyekeznek megoldani, hogy az egyes bányász iskolák mellett otthonokat létesítenek. Egyelőre Aninára terveznek hasonló iskolát és otthonot, amely az ország egyik legjelentősebb bányászközpontja. Ebben az iskolában és otthonban évente körülbelül száz bányász-tanonc nyer majd elhelyezést. Ezenkívül fokozatosan állítanak fel iskolákat és otthonokat az ország többi részeiben is, úgy, hogy ezáltal rövid időn belül a bányász munkásság súlyos kérdései megoldást nyernek.

mazza. Az új törvény azonban megállapít olyan eseteket, amikor

a jegyzőkönyv tartalma az ellenkező bizonyításáig áll csak meg,

tehát az ilyen jegyzőkönyvekkel szemben nemcsak a közokirathamisítás kifogását, hanem ténybeli kifogásokat is lehet felhozni. Ha valamely kihágás esetében a törvény elrendeli, hogy a jegyzőkönyv csak a közokirat hamisításával támadható meg, de a jegyzőkönyvnek alaki hibája van, úgy a következmény nem a jegyzőkönyv megsemmisítése, — mint az eddig volt, — hanem az, hogy ellene ténybeli kifogásokat is lehet emelni.

A pénzügyminiszter megsemmisítheti az árverést

A törvény további részében átvesszi az állami követelések behajtásáról szóló törvény eddigi rendelkezéseit. A jövőben a foglalás utáni 25 napra kitűzhető az árverés, amely csak

dél előtt 10 óra és délután 6 óra között tartható meg.

Az árverési hirdetmény, legalább 7 nappal előbb kézbesíteni kell. A pénzügyigazgatónak, 200.000 leit meghaladó követelés esetén, a pénzügyminiszternek joga van az ingó árverést megsemmisíteni, ha úgy találja, hogy az árverésen kellő árat nem értek el. Az állami foglalás alól kivett ingóságok a következők: a) az adós és családjának feltétlen szükséges ágyak, öltözetek és háztartási cikkek, b) két igavonó, egy tehén, négy kecske, hat juh, az adós választása szerint, az ezekhez szükséges élelmiszerekkel, továbbá a vetőmagok. c) gazdasági székér, eke és szántógép. d) a foglalkozás üzéséhez szükséges könyvek. e) valamely mesterség üzéséhez szükséges gépek, szerszámok és felszerelések, amelyeknek értéke azonban a 15.000 leit nem haladhatja meg és ezeket az adós választja ki. f) katonai felszerelések.

A fellebbezésnek felfüggesztésére nézve a törvény az eddigieknél enyhébb szabályt állapít meg. Óvadék adása esetén a bírság behajtása felfüggeszthető, de

az óvadék nagyságát, a fellebbezési bíróság állapítja meg.

Az óvadék nem lehet nagyobb, mint a teljes adó és bírság és nem lehet kisebb, mint ezeknek tíz százaléka. A pénzügyi hatóságok a végrehajtás felfüggesztése esetéig foganatosíthatnak biztosítási végrehajtást, amely alól a terhelt csak úgy menekszik, ha a teljes marasztalási összeget óvadékként leteszi.

Az elévülésre nézve a törvény megállapítja, hogy valamely pénzügyi kihágás megállapítása 5 év múlva elévül. Adó, vagy illeték megállapításának elévülési ideje: tíz év. Fontos ujtítás az, hogy míg eddig a végrehajtást terhelt a bíróság előtt az a kifogást emelhette, hogy az állam követelesei elévültek, a jövőben az ilyen kifogás figyelembe nem vehető, mert

az elévülést előbb a pénzügyminisztériumnak kell mondania.

Egyébként úgy a kivetett adó, mint bírság továbbra is 5 év alatt évül el, amennyiben az állam behajtási lépést ez idő alatt nem tesz.

A végrehajtás elleni előterjesztések (contestáció) szabályai ugyanazok maradtak, mint eddig. Az ilyen előterjesztés az adótarozásnál csak úgy érvényes, ha az egész összeg, más jellegű tartozásoknál a követelés 10 százaléka az adós által letétbe kerül. De, ha nem az adós adja be ezt a jogorvoslatot, tehát harmadik személy tulajdoni igényt indít, úgy annak csak akkor kell biztosítékot adni, ha az adóssal közös háztartásban élnek. Ha az állami követelés nem haladja meg az 5.000 leit, úgy sem az adós, sem harmadik személy contestációját esetén nem kell biztosítékot tenni.

A kereskedelmi adók tekintetében ujtítást képez, hogy

az iparkamarák a jövőben nem törölhetnek ki egy öveget, míg az nem bizonyítja, hogy nincs adóhátralékja, bírsággal, vagy illetékkel nem tartozik.

A törvény csak ez év december 1-én lép életbe és ezzel módot akartak nyújtani egyrészt a pénzügyi hatóságoknak, másrészt a jogász közönségnek arra, hogy az új eljárást törvényt alaposan tanulmányozzák át.

Ismét módosították a munkaszerződési törvényt

A munkaviszony időleges megszakításával a munkás nem veszti el jogát a szabadságidőre.

Öfelsége aláírta a munkaszerződési törvény módosítását tartalmazó rendelet törvényt. Ismeretes, hogy legutóbb az 1938. augusztus 8-iki törvénnyel történt módosítás. Ezúttal a törvény 49. és 78. szakaszai kerültek megváltoztatás alá. A 49. szakasz módosítása két gyakorlati kérdést tisztáz. Az egyik az, hogy jár-e az akkordmunkásnak, darabmunkásnak szabadság? A módosítás akként történt, hogy a 49. szakaszhoz mint utolsóelőtti bekezdés, a következő járul:

— A munkaadó köteles az ezen szakaszban megállapított szabadságidőt engedélyezni, tekintet nélkül a bérfizetési rendszerre: időegység, a végzett munkához viszonyítva, avagy a munka mennyiségéhez vagy minőségéhez.

Az már a régi szövegből kitűnik, hogy a szabadságidőre a megelőző három hónap átlagfizetése jár. Tehát a darabmunkás annyi fizetést kap szabadságidejére, amennyit az előző három hónapban átlag kapott.

A joggyakorlat sürűn találkozott olyan esetekkel, hogy a munkaév lejárta előtt a munkaadó elküldte a munkást, majd rövid időre ismét felvette. Mindez arra volt jó, hogy megszakadjon a munkás munkaideje és így az elveszen a szabadságidő. Ezért a munkaszerződési törvény 49. szakasza úgy módosul, hogy ahhoz utolsó bekezdésként járul:

Szolgálati időtartamnak számít az, amennyit az alkalmazott ugyanazon vállalatnál töltött, még akkor is, ha a szerződés a 74. szakasz a. b. és c. pontjai folytán időlegesen megszűnt.

A 74. szakasz idézett pontjai azok, ha a tartozott időre vagy határozott munka végzésére kötött szerződés lejárt (és rövid idő eltelté után ismét megújítatik), a jogviszonyt az egyik fél felmondta, vagy az egyik fél gondatlan volt törvényes vagy szerződéses kötelezettsége teljesítésében.

seben. Tehát minden esetben szükséges, hogy a szerződés a megszakítás után — rövid időre — megújíttassék. Csak így tartható fenn a szabadságidő szempontjából a szolgálati idő folytonossága.

Módosították a törvény 78. szakaszának második bekezdését is aszerint, ha a munkás 10 évnél többet dolgozott egy vállalatnál, úgy a felmondási idő nem 14 nap, hanem 30 nap. Ez a módosítás a tisztviselőkre, szellemi munkásokra nem vonatkozik, mert azoknak felmondási idejét a 93. szakasz szabályozza.

Érdekes, hogy a mostani módosítás sem terjed ki az 50. szakasz megvilágítására és így nyitva marad a kérdés, hogy a szabadság meg nem adása esetén az alkalmazottnak egyszeres, vagy kétszeres fizetés jár-e kártérítésként.

HASONLAT

Maceráné hazajön és jajgatva mondja:

— Képzeld, Adolf, elestem és megütöttem az arcomat.

— Te is olyan vagy — mondja Macera — mint a vajaskenyér, mindig a bekent feledre esel!

— IPARI CIKKEKNEL IS LESZ EXPORT-PRÉMIUM. Az utóbbi hetekben külkereskedelmi rendszerünket a nyersanyagimporthoz szükséges devizák hiánya is jellemzi, amint az a jegybank legutóbbi heti kimutatásaiból is kitűnik. Az érdeklő ipari körök szerint ennek következménye kettős: Egyik az, hogy a negyedik importegységre az importkvótákat csökkentik és így importőreink jobban rálesznek szorulva a kompenzációs importlehetőségekre. A másik következmény az, hogy az exportunk fokozása érdekében a kormány további kedvezményeket tervez. A nemzetgazdasági minisztériumban most tanulmányozzák annak lehetőségeit, hogy melyek azok az iparágak, amelyeknek exportja prémiumokkal megindítható, vagy fokozható lenne.

Az üvegekészítés ősi titka

Hogyan lelt fontos iparág az egyiptomiak művészetéből

Az a különleges, átlátszó üveganyag, amely épen átlátszóságánál fogva az anyagtalanság érzését kelti fel bennünk, ma mindennapos, nélkülözhetetlen felszerelése a modern embernek. Sokáig tartott, amíg odáig eljutottunk, hogy bárki megszerezhet magának ebből a tetszetős, átlátszó nyersanyagból készült tárgyakat. A klasszikus irodalom ismerői tudják, hogy már Plinius érdemesnek tartotta az üveg felfedezését leírni. Szerinte úgy történt a dolog, hogy a föníciai hajósokat a mai Palesztina partjain partravetette a vihar. A hajósok megéheztek és főzni akartak valamit. Fát bőven találtak a parton, tüzhelynek alkalmas kőveket azonban annál kevésbbé. Hajójukon nagy tömbökben volt az akkor keresett ipari anyag tisztátalan nyers szóda, kivittek tehát néhány szódátömböt a partra s belőlük építettek tüzhelyet. A tűz melegétől megolvadt azután a szóda, a forró szódaoldat lecsöppent a tengerpart finom homokjába s a keverékből átlátszó gömböcskék képződtek. A véletlen felfedezés gyakorlati értékét tüstént felismerték a ravasz föníciaiak. Plinius elbeszélése valószínűleg hangzik, a legújabb régészeti kutatások szerint még sem fogadható el, mert az üveget a föníciaiak előtti századokban is ismerték már, eredetét eddig nem sikerült kideríteni.

Az iparszerű üvegekészítés ősi hazája Egyiptom. A legrégebb üvegmaradványok korát az első dinasztia idejére, Krisztus előtt 5500-ra teszik a kutatók. Sok üvegyöngvőt találtak mezopotámiai Ur ősi sirjaiban is. Krisztus előtt 1500-tól kezdve rohamosan szaporodik az Egyiptomban talált üvegtárgyak száma, amiből arra következtethetünk, hogy ekkoriban kezdődhetett meg az iparszerű üvegyártás a Szíriából bevándorolt mesterekből utmutatása szerint.

Érdekes, hogy az első egyiptomi üvegtárgyak drágakőutánzatok, különböző színű gyöngyök voltak. A művészet és az ipar tehát ebben az időben is sokat köszönhet a divatnak, sőt hozzátehetnők — a magukat díszíteni és szépitni kívánó asszonyoknak!

Később nagy fáradsággal üvegedényeket és korsókat is kezdtek készíteni. Ez azért volt sokkal nehezebb, mint manapság, mert az üvegfúvás művészetére még nem jöttek reá és üreges tárgyakat csak úgy gyárthattak, ha homokmag köré öntötték üveget s azután eltávolították a magot. Hihetetlen türelem és kézügyesség kellett az üveg külső felületének díszítéséhez. Találtak olyan egyiptomi üvegvázát, amelyekben az alakok 100—150 apró mozaikszerű üvegdarabkákból álló ruhával voltak burkolva. Ez úgy készült, hogy különböző színű üvegpálciákat forrasztottak egymás mellé s azután kihúzták azokat néhány századmilliméter vékony szálakká. Egyiptomból körülbelül Krisztus Urunk korába került Rómába az üvegipar titka s aránylag gyorsan virágzó mesterséggé fejlődött. Néró császár idejében igen szép és értékes ivókelyhek és serlegek készültek, mint mesterművek. Severus császár Krisztus után 220-ban külön adót vetett ki az üvegiparosokra, akik olyan nagy számban éltek ekkor Róma területén, hogy egész városrészt alkottak. Ebből a korszakból való a British Múzeumban őrzött világhírű Portland-váza is. Lactantius római író a III. század vége felé tesz először említést arról, mely nélkül ma szinte élni is alig tudnánk, az üveglablakról.

Rómából terjed azután világszerte az üvegekészítés mestersége. Konstantinápolyban és Velencében különleges tökéletességet ért el az üvegipar. Az utóbbi, a velencei arról is nevezetes, hogy olyan hatalmas arányban kezdte világgá ontani az üvegtárgyakat, hogy az üveg azóta lett az addigi fényűzési cikkből mindennapos használati tárgy. Az iparszerű üvegyártás mellett azonban a művészeti kivitelben sem maradtak el a velenceiek, mintáik örökbecsű szépségét minden múzeumban megcsodálhatjuk. A tizenkilencedik század óta egyre tehetősebbé váló iparág lett a használati üvegtárgyak készítése és a vegyi ismeretek fejlődé-

sével sok különleges üvegfajta gyártási módjára is rájöttek a kutatók. Ebben a munkában hervadhatatlan érdemeket szereztek a jénai Schott-testvérek, akik az elméleti és gyakorlati tudást összekötve, az üvegekészítés műszaki csin-ját-bin-ját tökéletesen kitanulták. Meg kell azonban említenünk azt is, hogy a német tudományos kutatóintézetek, az ipar és a kormány segítségével sem nélkülözték Schotték. Aligha fedezhették volna fel a világ minden laboratóriumában, sőt manapság már a konyhákban is használt pompás jénai üveget, ha nem gondoskodnak számukra a lehető legtisztább nyersanyagról, nem biztosítják részükre szinte monopóliumszerűen az üvegyártásra legalkalmasabb finom homokfajtákat és nem áll rendelkezésükre a fizikusok és vegyészek egész hada, hogy megállapíthassák a nyersanyagok és a kész üvegfajták vegyi alkotórészeit és fizikai tulajdonságai közti összefüggéseket!

Az üvegfajták vegyi összetételének vizsgálata ahhoz a meglepő megállapításhoz vezet, hogy — a különleges optikai és laboratóriumi üvegfajtáktól eltekintve — szinte alig van különbség az ősi üvegek és a ma előállított ipari üveg vegyi összetétele között. Fő alkotórésztük ma is éppen úgy kovács (64—70 százalék), szóda (pontosabban nátrium- és káliumoxid) 16—23 százalék), mész és magnézium (8—12 százalék) és alumínium (esetleg vas is) (1—5 százalék). Bizonyos változásokon átment természetesen az üveg, úgyhogy a régészek bizonyos mértékig az üveg korát is meg tudják becsülni a vegyelemzés alapján. Nemrég például a Magyar Nemzeti Múzeumban őrzött egyik egyiptomi üvegsúlyból leeresztet piciny darabka vegyi vizsgálata igazolta a régészeknek azt a véleményét, hogy az üvegsúly valóban egyiptomi

eredetű s a Krisztus utáni tizedik századból való. Az egyiptomi kereskedelem fejlettségére jellemző, hogy az ilyen üvegsúlyok nem közönséges mérésre, hanem a használat folyamán elkopott pénzdarabok pontos súlyának, illetőleg a forgalomképességének megállapítására szolgáltak. Nézzük már most mi az oka annak, hogy a műszaki fejlődés évszázada alatt jóformán változatlan maradt az ipari üveg gyártási módja és vegyi összetétele. Ősidők óta homok, mész és szóda az üveg nyersanyaga. Ezekből az anyagokból azonban csak aránylag szűkreszbott keverési határokon belül lehet gyakorlatilag használható üvegeket készíteni. Más vegyi anyagokból nem sikerült eddig jó üveget nyártani s az ismert három fő nyersanyag keverési arányát sem könnyű eltálatni. Ezért volt apáról fiúra szálló ősi titok az üvegekészítés, a legrégebb időtől mostanáig. Régen persze nem volt módjuk a nyersanyagok tisztaságának ellenőrzése és a régi üvegfajták tehát nemcsak az említett alkotórészekből, hanem sok más tisztátalanságból is állanak. Ha tulságosan sok volt a nyersanyagokban ez a szennyezőanyag nem sikerült az üvegekészítés. Innen eredhetett az üvegyártó műhelynek boszorkányos hira. A tudomány mai fiziko-kémiai álláspontja szerint azonban a kovácsnátriumoxid elegyekből nem a vak véletlentől függően, hanem igen jól körvonalazható határok között keletkezhettek csak üvegszerű anyag s ennek az átlátszó anyagnak gyakorlati használhatóságát az alkotórészek aránya nagymértékben befolyásolja. Az ősi üvegekészítők kezdetleges tüzelőberendezései mellett az volt elsősorban fontos, hogy aránylag könnyen olvadjon az üveg, tehát sok nátront kellett beletenni. Ez a nátrondús üveg azonban nem nagyon tud a víznek ellentálatni. A mai finnyás vevőnek tehát egyáltalán nem felel meg a legművészesebb ősi egyiptomi üveg sem, szívesen megelégszik a nem muzeális becsű, de jóval használhatóbb és tartósabb modern üveggel. Végersdményben persze ez ugyanugy eltörik — ha sokat jár a kutra!

Rövidesen életbelép a társadalombiztosító új törvénye

Ralea miniszter Temesváron bejelentette a betegsegélyző járulék emelését. — Bevezetik az aggkori nyugdíjat.

Ralea Mihai közmunkügyi miniszter látogatást tett Resicán és Aninán, majd Temesváron töltött egy napot. Temesvári tartózkodása alkalmából bankettet rendezett tiszteletére az orvosi kollegium. A banketten Ralea miniszter nagy beszédet mondott és ebben kitért az előkészületben levő betegsegélyző törvényre.

— A mi programunknak — mondotta Ralea miniszter — megegyeznek az irányelvei az orvosi kamaráival, de a kapcsolatok inkább mellékesek, mivel Marinescu tábornok egészségügyi miniszter közelről foglalkozik az orvosok helyzetével és szükségleteivel. A betegsegélyző intézet révén csak 1700 orvos függ a munkügyi miniszteriumtól. Két héten belül — mondotta Ralea miniszter, elkészítik az új betegsegélyző törvényt. Ez teljes ujjaépítése lesz a régi törvénynek és minden tekintetben bevizsgálja az összes kérdéseket. Az 1933. évi törvény egy gyorsan egységesített, tehát az elvek organikus egybetömörítése nélküli összetákoltt törvény.

MÜNCHEN.

Bridzsülés közben azt mondja egyik úr a partnerének:

— Ez a müncheni konferencia legjobban egy kártyapartinhoz hasonlítható.

— Hogy-hogy?

— Chamberlain kevert, Mussolini emelt, Daladier kibicelt és Hitler ütött.

Gépazsurozást, plüsszirozást, gombáthuzást, monogramm- és fehérneműhímzést a legszebben készít TÓTH ERZSI Str. Eminescu 15.

volt. Hat esztendő tanulságai meghozták a következőket. — Az eddigi 120 paragrafus helyett 300 paragrafusból áll az új törvény. A tervezetet kiosztják az orvosoknak, valamint az érdekelt intézeteknek tanulmányozás és véleményezés végett. Az orvosi kollegiumot szintén a „céh” elv alapján egységesen szervezzük meg és a kormány intenciója, hogy az orvos helyzetét szabályozzák és törvényesítsék és szabályozzák az orvosok és az intézetek közötti kapcsolatokat. A lakáson levő rendelőben a szabad működési jogot (libera practica la domiciliu) megszüntetjük és a betegsegélyző hivatalos orvosi elvével helyettesítjük. Továbbá szabályozzuk és harmonizáljuk a fizetéseket, lekösszük a jogokat, a sorozási feltételeket és orvos látogatására vonatkozó köteleességeket. A bürokratikus rendszer, amely miatt a betegek sokat szenvedtek, meg kell szűnjön. Várom az orvosi kar véleményét a tervezetre és kérem egyidejűleg hozzanak meg minden áldozatot az egészségügyi viszonyok javítása érdekében.

Ralea miniszter nyilatkozott az új betegsegélyző törvényről a „România” munkatársának is és kijelentette, hogy

az új törvény felemeli a betegsegélyző járulékokat, a munkásoknál az emelés 20-25 százalékos lesz, de ugyanakkor új kedvezményeket is nyújt.

Eddig csak rokkantsági és baleseti, nyugdíj és táppénz volt, a jövőben lesz aggkori, sőt bizonyos mértékben örökös nyugdíj is. — El cél elérésére azonban a központi betegsegélyzőnél 400 millió lei többletre lesz szüksége. Ezt az összeget felerészben a munkaadók, felerészben a munkások fizetik.

Október 31: Takarékosági nap

Takarékosági lízparancsok

1. Dolgozzál és keres.
2. Él j beosztással.
3. Jegyezd a kiadásaidat s ved össze bevételidet.
4. Tartózkodjál a felesleges kiadásoktól.
5. Tégy félre nemvárt kiadásokra.
6. Szerezz takarékbetétkönyvet.
7. Juttass másoknak is.
8. Szeresd otthonodat és törekedjél családi házat szerezni.
9. Gondolj öreg napjaidra.
10. A takarékoság nemzeti kötelesség.

AKTUALIS TEVEKENYSEG.

Egyik jólismert kereskedőnknek bizony egy kicsit rosszul megy és fűhöz-fához szaladgál, hogy pénzt hajszoljon fel. Valaki az üzletben kereste a minap, de nem találta.

— Hol van? — kérdezte egyik segéd.

— Azt hiszem, kérem — mondta a segéd — hogy cégrövidelmi gyakorlatokat tart.

Az Állati Bizottság döntései

Az Állati Alap tisztviselői gyakran kéri ellenőrzéseik során annak igazolását, hogy a vállalatok által beszedett összegek után a vállalat lerótt-e a repülőbéllyeg. Az Állati Bélyegbizottság ezt az eljárást törvénytelennek minősítette, mivel az utalvány és csekk maga igazolja a követelés kifizetését, míg a bankoknál a kifizetett összegről adott nyugta a banknál marad és nincs törvényes alap arra, hogy kettős nyugta kibocsátására volna a bank kötelezhető.

Az Állati Bizottság másik döntése az, hogy másodpéldányos nyugtakönyvből való nyugta adása csak akkor kötelező, ha a fél közvetlen a vállalat pénztáránál fizet. Az ellenőrző közegek ugyanis akkor is kértek ilyen nyugtát, amikor a felek a vállalat utazójánál fizettek és a nyugtázás a korábban küldött számlán történt. Az ilyen számlán való nyugtázáskor azonban le kell róni a számlán a nyugta utáni repülőbéllyeg.

A munkaalapra való hozzájárulás esetei

Az elmúlt napokban az UGIR a Társadalom Biztosító Pénztártól annak megállapítását kérte, hogy kelle-e fizetni az 1.2 százalékos balesetbiztosítási járulékot és az 1 százalékos munkaalapot a következő esetekben. 1. Az alkalmazott szabadságidejére. 2. Baleseti segélyeknél. 3. Halálozás esetén a családi segélyeknél. 4. A betegség első hét napjában adott segélynél. 5. Katonai szolgálatnál. 6. Felmondási időre.

A Casa Central a kérdésre ezt a választ adta: 1. Szabadságidő alatt a járulék fizetendő, a szabadságidő miatt adott kártérítési összeg után nem. 6. Felmondási időre csak akkor fizetendő járulék, ha az alkalmazott dolgozik a felmondás idő alatt, de ha végkielégítést kap, ez után az összeg után nem kell az 1.2 és 1 százalékos hozzájárulást fizetni. 2—5. Ezekben az esetekben a járulékok nem fizetendők.

FŐ A GYORSASAG

Cubáknak rettenetes gyomormérgezése van. Elrohan az orvoshoz, aki megvizsgálja és így szól: — Felírok itt magának egy szert. Ha ez nem használ, jöjjön el megint, akkor majd felírok egy másikat, az biztosan használni fog.

Erre azt mondja Cubák:

— Kérem, doktor ur, nem írhatná fel mindjárt azt a másikat?

== DECEMBER 1-IG BIRSÁG NÉLKÜL FIZETHETIK A VÁLLALATOK A BÉLYEGILLETÉKET. Penescu Nicolae, a bucureşti kereskedelmi és iparkamara elnöke kihallgatáson jelent meg Cancio pénzügyminiszternél és kérte, hogy a miniszter halasztassa el a vállalatoknak a bélyegtörvény szempontjából való felülvizsgálását, mert a vállalatok könyvelési személyzetének jórésze hadgyakorlaton van és emiatt, valamint az alig befejeződött nyári szabadságok miatt a felülvizsgálathoz szükséges munkát nem fejezheti ki. A miniszter a halasztáshoz hozzájárult, egyben biztosította a kamara elnökét, hogy a felülvizsgálathoz nem lesz zaklató hatása és azt a legnagyobb tapintattal hajtják végre. Közölte, hogy rendelkezni fog, hogy a vállalatok az elmulasztott illetékeket és bélyegeket december 1-ig birság nélkül leróhassák.

Miniszteri körrendelet a vállalatok felülvizsgálásáról

A pénzügyminiszter a bélyegtörvény alkalmazásának ellenőrzésére széleskörű és visszatérő erejű felülvizsgálatot fog elrendelni. A vonatkozó 301.391 számú miniszteri körrendelet most ment le a pénzügyigazgatóságokhoz és nagyjában ezeket tartalmazza:

Az utóbbi időben a minisztérium azt tapasztalta, hogy a bélyegtörvény alkalmazásának ellenőrzése terén a legteljesebb felületesség uralkodik. Az ellenőrzésnek ez a teljes hiánya súlyos károkat okoz az állami költségvetésnek. A minisztériumhoz beküldött kihágási jegyzőkönyvekből megállapítást nyert, hogy az ellenőrző szervek csak a bélyegtörvény egyes intézkedéseinek ellenőrzésére szorítkoznak. (Az üzleti könyvek, bélyegzetlen számlák és nyugták ellenőrzése, stb.) Ennek a káros helyzetnek a kiküszöbölése érdekében a pénzügyigazgatóságok azonnal intézkedjenek, hogy

legintenzívebben megkezdődjen mindazoknak a kereskedelmi ügyleteknek a felülvizsgálása, mely ügyletek a bélyegtörvény szerint illeték alá esnek.

Ennek a gyors ellenőrzésnek a megvalósítása végett a pénzügyi közegek felül fognak vizsgálni minden ügyletet, levelezést, stb., hogy ezek alapján a kereskedelmi ügyleteket a bélyegtörvény szempontjából elbírálhassák.

Minden számlánál (cont) feltételezhetjük, hogy az a tulajdonjog megváltoztatásával, jogok és köve-

telések keletkezésével áll összefüggésben, mely ügyletek kivétel nélkül a bélyegtörvény keretei közé tartoznak. Felül fogják vizsgálni az összes kifizetéseket és bevételezéseket, valamint a vállalatok adminisztratív jellegű intézkedéseit, hogy a bélyegtörvény hatásköre alá eső ténykedéseket megállapíthassák és ezekről kihágási jegyzőkönyvet vegyenek fel. Mielőtt az ellenőr valamely cégnél a vizsgálatot megkezdené.

köteles elkészíteni és az ellenőrzéshez magával vinni az illető cég nyilvántartási lapját.

Ez a lap a cég adóösszárjának adatai és mindazon felvilágosításokat tartalmazza, melyekből az ellenőrző tisztviselő megállapíthatja, hogy mely ügyletekkel foglalkozik tulajdonképpen a kérdéses vállalat.

A pénzügyigazgatóságok személyesen fogják eldönteni, hogy vajon vegyenek-e fel az adott esetekben kihágási jegyzőkönyveket, vagy sem. Akár tapasztalnak kihágást, akár nem, a vizsgálatról jegyzőkönyvet kell felvenni.

Tájékoztatásul közöljük, hogy az ellenőrzés ki fog terjedni minden számlára vagy levélben létrejött ügyletre. Nem fogják elmulasztani a számlák és nyugták helyes felbélyegzésének felülvizsgálatát, mivel e téren eddig csak a repülőbéllyeg-ellenőrzés volt szigorú. Így tehát minden vállalatnak érdekében áll saját irattárának és ügyleteinek a bélyegtörvény szempontjából való előzetes felülvizsgálata.

Az iparcikkek kiviteli prémiumának bevezetését tervezik

A negyedik negyedévi behozatal kérdése megoldást nyer. Információnk szerint a kvótánbelüli és hivatalos devizaárfolyammal fedezett import a negyedik évnegyedben is alacsony összegű lesz, épügy, mint a harmadik negyedében volt. Ipari körökben sérelmezik, hogy a nyersanyagbehozatalhoz a Banca Națională nem ad hivatalos árfolyamon devizát, jöllehet, a megrendelés alkalmával már ilyen devizával kalkuláltak az iparvállalatok. A Banca Națională igen sok esetben arra utasítja az importőr nagyiparosokat, hogy a szabadforgalmi devizával fedezzék nyersanyagszükségleteiket, ami vi-

szont a nyersanyagbeszerzést 60—70 százalékkal megdrágítja.

Értesüléseink szerint, a nagyiparosok akciót indítottak, hogy a Jegybank elsősorban a nyersanyag- és félgyártmány beszerzéséhez adjon hivatalos árfolyamon devizát és a készáru-behozatalt az importőrök fedezzék kompenzációs illetőleg szabadforgalmi devizával. Beavatott körök szerint a kormány széleskörű akciót indít az export növelése érdekében és további exportkedvezményeket léptet életbe. Szó van az iparcikkek kiviteli prémiumrendszerének kiépítéséről is a közeljövőben.

Megszigorítják az örökösödési adó ellenőrzését

Az örökösödési adó kivetése és ellenőrzése körül az utóbbi időben bizonyos hiányosságok mutatkoztak. A pénzügyminiszterhez beadványok érkeztek, amelyek miatt panaszkodtak, hogy még ugyanazon városban is a körülbelül egyenlő értékű hagyatékok után igen különböző adókat vetettek ki. A lefolytatott vizsgálat megállapította, hogy ilyen esetekben mindig arról volt az, hogy a pénzügyi szervek különbözőképpen értékelték a hagyatékokat. Ez vezette a minisztériumot arra az intézkedésre, mely szerint az egymillió feletti hagyatékok ügyét közvetlenül a minisztériumhoz kell előterjeszteni.

A bélyeg és hagyatékgügyi igazgatóság ezzel kapcsolatban a pénzügyigazgatósághoz az utasítások egész sorozatát adta ki, amelyeknek céljuk a kincstár érdekeit megvédeni a hagyatéki adó kivetésével kapcsolatban.

A vizsgálatok alkalmával az is kiderült, hogy nagyon sok esetben nem vetik ki a pénzügyigazgatóságok a hagyatéki adót. Az utasítások másik sorozat tehát arra vonatkozik, hogy ezek a visszaélések megakadályozhatók legyenek. Az utasítások értelmében a pénzügyigazgatóságok személyesen felelősek abban az esetben, ha nem tanúsítanak megfelelő gondosságot a hagyatéki adók kivetése ügyében, vagy ha az alárendelt szervek nem teljesítik ellenőrző kötelességüket. Elvileg megállapítják az utasításokat, hogy az augusztus 1-én megnyitott hagyatékok után az év végéig mindenképpen ki kell vetni a hagyatéki adót.

Az adókivető szervek mihelyst az elhalálozásról tudomást szereznek, kötelesek azonnal megállapítani a hagyatékokat. Az örökösödés bevallása az örökösök szempontjából törvényes

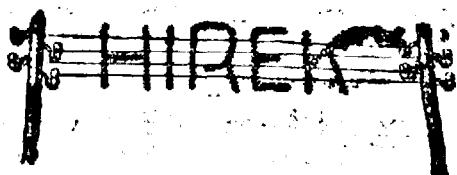
kötelesség ugyan, azonban ennek elmulasztásáért nem lehet kihágási jegyzőkönyvet felvenni. Az ellenőrzés hatályosabbá tétele céljából a pénzügyigazgatóságok minden évben névszerinti kimutatást szerkesztenek az ellenőröknek adott összes megbízásokról és ezek tevékenységét minden 15 napban felülvizsgálják. Ezenkívül külön könyvet fektetnek fel az összes hagyatékokról. A pénzügyigazgatóságok október 1-ig jelentést tesznek a pénzügyminiszternek a helyzetről, a megnyitott hagyatékokról, a megállapított hagyatéki adókról és a meg nem állapított hagyatékokról. Egyidejűleg a bélyegügyi igazgatóság a törvényszéktől is jelentést kap a hagyatékok ügyében beadott fellebbezések állásáról, valamint az olyan kihágási ügyekről is, amelyeknek bírságai meghaladják a 100 ezer leit. Ezek alapján fog azután a pénzügyminiszter megfelelő utasításokat kiadni.

Tizenhétmillió leire emelte részvénytőkéjét a brassói Miess börgyár.

A brassói Miess Testvérek börgyár és borkereskedelmi részvénytársaság még a múlt évben elhatározta részvénytőkéjének 14 millió leiről 17 millió leire való felemelését. Amint értesülünk, a vállalat az alaptőkeemelési tranzakciót 600 darab 5000 lei névértékű részvény kibocsátása útján bonyolította le. Az új emissziót a régi részvényesek vették át teljes egészében.

HA AZ ANYÓSOK...

Meg a nőboros hangulatban, a nők mozgósításával kapcsolatban egy „tapasztalt” férj megjegyzte: „Ha az anyósok bevonulnak, akkor béke lesz — otthon”.

AZ IPAROS

Megjelenik minden második pénteken.

Előfizetési ára egész évre intézményeknek és nagy cégeknek 1000 lei, félre 500 lei. Iparosoknak egész évre 300 lei, félre 150 lei, negyedévre 75 lei. Redakcia és adminisztráció — Szerkesztőség és Hadórhivatal — Redaction und Administration: Hírdetések négyzetcentimétere 6 lei. Eves költségnél árendaemlék. Arad, Camănuil Industriale — Iparos Otthon. Strada Brătianu 18.

Három hónapig friss marad a tej

Newyorkból jelentik: Washingtonban most adták ki a 2,125.396 számú szabadalmat Reichert és McAllisten kémikusok találmányára. Mindketten a du Pont konzern vegyészeti laboratóriumában dolgoztak. Most feltalálták a tej frissen tartásának módját, aminek főleg háborúban, vagy meleg vidékeken lehet nagy értéke, de a háziasszonyok, iskolák, kórházak számára mindennapi körülmények között is kellemes újítás.

A recept igen egyszerű: a tejhez viszonyítva egy százalék hidrogénperoxidot és egy ezrelék kálium-jodidot veszünk. Majd a tejet fel, vagy egy órát forraljuk, utána berakjuk a kamrába és két hónap múlva megisszuk.

Természetesen az eljárás nem egészen így van. A jókálímú hidrogénperoxidos forralás után a tej valóban annyira sterilizált, hogy három hónapnál tovább is eláll és rendes szobahőmérsékleten friss marad, de otthon azért mégis nehéz lenne forralni, mert közel egy óra hosszat pontosan megadott, egyforma hőmérsékleten tartani a tejet, ez a háziasszonyok számára kissé nehéz feladatnak bizonyulna. Amint a háziasszonyok keserveiből jól tudjuk, ez a hasznos ital rögtön kifut, ha felügyelet nélkül hagyják a tűzön melegedni. Viszont a tejjel gazdaságokban és más vállalatoknál, ahol a sterilizálásra már eddig is be voltak rendezkedve, a tej „befőzésének” találmányát könnyen hasznosíthatják.

A feltalálók azt állítják, hogy a tej ízén a konzerválás módja nem változtat semmit és a felhasználó vegyszerek, ebben az arányban, egyáltalán nem érzékel. Utóbbit tudjuk, előbbít azonban csak akkor hiszünk majd el, ha már megkóstoltuk azt a háromhónapos tejecskét...

== AZ UGIR A KÖTELEZŐ HATÓSÁGI MUNKAKÖZVETÍTÉS ELLEN. Az új szakmai törvényjavaslatnak első szakasza így szól: „Az ipari és kereskedelmi, minden természetű vállalatok kötelesek az inasok, munkások, szakemberek, tisztviselők és általában minden személyzet alkalmazását az állami munkaközvetítő hivatal útján eszközölni.” A szerény törvényszakasz alapján rendíti meg a munkakínálat és kereslet mai rendszerét. Az UGIR, a gyáriparosok érdekteltjeit állást foglal ezen törvényszakasz ellen és beadványt készített, amelyben meggyőzni szándékosk a nemzetgazdasági minisztert arról, hogy csak jó szakiskolákkal és alapos előképzettséggel rendelkező tisztviselői kar oldhatja meg azt a kérdést, hogy a romániai vállalatok jó személyzettel bírnak. Az állami munkaközvetítés nem fogja minden esetben a legképzettebb alkalmazotthoz juttatni a vállalatot, amelynek feltétlen jog van arra, hogy jó ügyvezetéssel tartsa fenn magát. Bürokratikus elhelyezéssel a munkaadók és alkalmazottak közötti konfliktusok még gyakoribbak lesznek. Tekintve — állapítja meg az UGIR emlékirata, — hogy Romániában munkanélküliség nincsen, nem szükséges a kérdésnek hivatalos elintézése.

HOSIES CSELEKEDET.

A tanító a gátmádásról tart magyarázatot és így szól:

— Gyerekek, én most elmondok egy történetet és mikor azt mondom, hogy hopp, akkor gyorsan a pad alá buktok mindnyájan.

Tényleg belekezd egy történetbe és egyszerre csak azt mondja, hopp és a gyerekek mind a pad alá buknak, csak Móriska marad állva.

— Ej, ej Móriska — mondja a tanító — már megint nem figyelés és másutt jár az eszed, mert magadtól állva?

— Hát a tanító ur, — feleli Móriska — nem halott hősökről!

Fokozottabb ütemben folytatódott ez évben az ország iparosodása

Ez év első felében a gép- és készülékimport értéke meghaladta az egymilliórd hétszázmillió lelt

Az ország iparának fejlődése az 1938. év első felében is fokozott ütemben folytatódott. A magántőke mind nagyobb érdeklődést mutatott úgy az új iparvállalati alapítások, mint az iparvállalati részvénytőke emelések iránt. Amint arról legutóbb beszámoltunk, az év első hét hónapjában a részvénytársasági formában működő vállalatokban 1 milliárd 677 millió lei tőke helyezkedett el a múlt év 1 milliárd 80 millió leijes összegével szemben.

Az ország ipari fejlődésének arányait mutatja az ipari gépimport alakulása is.

Ez év első hat hónapjában 218.588 métermázsza gépet, készüléket és motort importáltunk 1 milliárd 720 millió lei értékben. A múlt év hasonló időszakában a gépimport 160 ezer 829 métermázsza volt 1 milliárd 577 millió 628 ezer lei értékben. A gépimport tehát mennyiségileg cca 35 százalékkal növekedett.

Legnagyobb mértékben növekedett a petróleumipari gépek behozatala, amelynek értéke 1937. első felében 317 millió lei volt, ez év első felében pedig már 543.7 millió lei.

A textilipari gépimport visszaesett mennyiségileg, ami azzal magyarázható, hogy egyrészt belföldön is gyártanak már textilipari gépeket, másrészt a gépbehozatal nem a termelés mennyiségének, mint inkább minőségének javítására irányul és így csak a régebbi típusú gépeknek modern gépekkel való felszerelését vázsi a textilipar.

A vasipari gépi investíciók értéke 1938. első felében 285 millió 335 ezer lei volt a múlt év első felének 157 millió 783 ezer leijes összegével szemben. A mennyiség 22.890 mázsáról 32.336 mázsára növekedett. Mennyiségileg tehát a növekedés cca 45 százalék, érték szempontjából pedig meghaladja a 75 százalékot.

A többi iparágakban a gépimport 50 millió lei alatt mozog. A legtöbb gépet ebben a kategóriában az építőanyagipar és a vegyipar importálta.

A fenti adatokból örvendetesen megállapítható tehát, hogy az ország iparosodása ebben az évben fokozottabb ütemben folytatódott és a hazai ipar fejlődésének újabb etappjához érkezett el.

— ÁRDRAGÍTÁS VADJA ALÓL FELMENTETT HENTESEK. Néhány hónappal ezelőtt árdrágítás címén több aradi hentes ellen eljárás indult. A hentesek közül Czomor Péter és Eibenschütz Andor ügyét a napokban tárgyalta a büntető járásbíró Olariu bíró. Czomor Péter ellen többek között az volt a vád, hogy egyik vevőjének 20 leiert mindössze fél kilogramm húst adott, nem pedig a maximális árnak megfelelően 800 grammot. A mai tárgyaláson az érdekelt hentes tanúkkal bizonyította, hogy a vevőnek a valóságban 800 gramm húst mérték ki. Eibenschütz Andor az annak idején fejezett jegyzőkönyv szerint drágábban árulta a húst a hatóságilag megállapított árnál és ezt egyik vevője igazolta is. A hentes ma azzal védekezett, hogy az a vevő, akinek vallomása alapján a jegyzőkönyv készült, csont nélküli húst kért és így természetesen, hogy az drágábban fizette meg az illetővel, mint a rendes húst. Olariu járásbíró szakértőként kihallgatta dr. Trăilescu Ionel iparkamarai titkár. A szakértő hangoztatta, hogy a henteseknek jogukban áll a hús mellé húszt százalék csontot mérni. A már említett vevő csont nélküli húst kért, a hentes törvénytelen cselekedett, amikor a különbözetet megfizette vele. Végül is dr. Lazar Aurel, Czomor és Eibenschütz jogi képviselőjének védőbeszéde után a bíróság mindkét esetben felmentő ítéletet hozott.

AZONOS ESET

Valaki beszélte:

Egy házaspár ült előttem. Az előadás már megkezdődött, de az asszony még mindig ábrándosan nézett a plafon felé. A férje odasugta neki:

— Édesem, már szétment a függöny.

— Igen — szólt az asszony még mindig elgondolkodva, — a miénk is fojtik már.

== Egyharmadával csökkent tíz év alatt a dohányfogyasztás. Az Autonom Monopolpénztár és a Discom 1935. szeptember 6-án új egyezményt kötött a dohánymonopoltermékek elosztására. Az egyezmény alkalmazása során szükségessé vált az elosztási szabályzat módosítása is, amit a pénzügyminisztérium a most megjelent királyi rendelettel hajtott végre. A módosítás fő célja, hogy a dohányfogyasztást fokozza a jobb elosztás útján. Az új rendszer megkönnyíti, hogy a falusi dohányrudák nagyobb hitelt vehessenek igénybe a Discomtól, illetőleg a CAM-tól, ami nagyobb dohányraktár tartását teszi lehetővé. A dohányfogyasztás fokozása szükségessé vált, mert az Autonom Monopolpénztár megállapítása szerint, a fejenkénti dohányfogyasztás, amely 1928-ban kb. 900 gr. volt, fokozatosan csökkent 600 grammra. Az Autonom Monopolpénztár tehát arra törekszik, hogy legalább az 1928. évi fogyasztást elérje.

== A CFR VALUTAARFOLYAMAI NOVEMBER HÓNAPRA. A CFR igazgatósága legújabb rendeletében november hónapra a következő valutárfolyamokat állapította meg: Egyiptomi font 696.80 lei, holland forint 77.91 lei, dinár 3.08 lei, márká 39.39 lei, belgas 24.25 lei, pengő 27.27 lei, török líra 88.83 lei, angol font 679.48 lei, olasz líra 7.24 lei, dolár 143.35 lei, aranydollár 238.01 lei, francia frank 8.84 lei, cseh korona 4.35 lei, leva 1.31 lei, palesztinai font 680.17 lei, zloty 26.56 lei, svájci frank 82.47 lei, aranyfrank 44.97 lei, orosz rubel 19.04 lei.

== Fizetheti az adós a tőkekamatadót? Az egyenesadótörvény 26. szakasza szerint a hitelező tartozik a tőkekamatadót fizetni. Az eddigi joggyakorlat szerint a felek e tekintetben szabadon egyezkedhetnek, tehát az adós magára vállalhatta a hitelező kamatjövédalma utáni adója fizetését. Ez a semmitőszék állandó gyakorlata volt és annál meglepőbb, hogy egy konkrét esetben, amikor az adós visszakövetelte a meg egyezés szerint általa fizetett tőkekamatadó összegét, a semmitőszék tanácsa véleményeltérésben maradt. Az adós érvelése az, hogy az a jogszabály, hogy mindenki maga tartozik jövédalma után az adót viselni és azt másra nem háríthatja át, — jogi természetű és így a felek akaratától sem változtatható meg.

== Bekebelezett követelés tőkekamat adója. Egyik cernăuți kereskedő a maximálisnál jóval alacsonyabb kamattal vett igénybe folyószámlahitelt egyik üzletfelőtől és a ténylegesen fizetett évi kamattal után rótt le a tőkekamatadót. A fiscus közgei kihágási jegyzőkönyvet vettek fel azon a címen, hogy a tőkekamatadót nem a törvényesen megállapított hat százalékos kamattal után fizették, hanem ennél alacsonyabb kamattal. Felfolyamodással (recurs) került az ügy a cernăuți törvényszék elé, amely helyt adott a recursnak és a döntés indoklásában kimondta, hogy vélelmezett kamattal csak a betáblázott követelések esetén lehet alapja a tőkekamatadónak, minden más esetben a tőkekamatadó csak a ténylegesen fizetett kamattal után követelhető.

PRIMA ARU.

A hadnagy előhívja a puccerjét és így szól hozzá:

— Miska, elméssz ide a boltba és hozol valami pikáns sajtot, de vigyázz, hogy jó legyen.

A puccer egy negyedóra múlva hozza a sajtot.

— Jó? — kérdi a hadnagy.

— Hadnagy urnak álcsórom jelentem — mondja a puccer — nagyon jó lehet, mert egész uton csókra állt tőle a szám.

== Romániai székhelyt állított fel az amerikai Singer varrógépgyár. Az amerikai New-Jersey államban működő Singer varrógépgyár termékeit Romániában képviselőket útján hozta forgalomba, anélkül, hogy ezeknek a varrógépeknek forgalombahozatalára itt külön székhelyt alapított volna. Amint most értesülünk, a Singer varrógépgyár Romániában központi székhelyt állít fel Bucureştiben, amely az ország különböző városaiban ügynökségeket létesít. A romániai vezérképviselő Emanuel Balas. Az érvényben lévő kereskedelmi jog rendelkezéseinek megfelelően 500 ezer lei értékű óvadékot helyezett letétbe a vállalat. A romániai székhely a kormánytól a működési engedélyt már meg is kapta.

— Negyvenéves szolgálati jubileumát ünnepelte Arns Henrik, a Resica Művek felügyelője. A napokban ünnepelte meg Resicán 40 éves szolgálati jubileumát Arns Henrik, a Resica Művek felügyelője. Ez alkalomból Pop Sándor igazgató köszöntötte fel a jubilánst, akinek eddigi működését méltatta. A kartársak nevében Mureşanu felügyelő üdvözölte és értékes ajánlást nyújtott át. Arns Henrik meghatottan köszöntötte meg a jókívánságokat és üdvözléseket.

— KIZÁRÁS A KÖZSZALLÍTÁSBÓL. Bucureşti-ből jelentik: A pénzügyminisztérium kimutatót készített azokról a cégekről, amelyeket az 1937 december 31-én benyújtott személyzeti kimutatásuk szerint nem tettek eleget a román elem alkalmazására vonatkozó rendelkezéseknek. A kimutatásban szereplő 59 cég a jövőben, a kihágás egyik megtorlásul, nem vehet részt állami szállításokban.

— „Fémrepülőgép”-szakma Németországban. A német gazdaságon belül egy új kisipari szakma keletkezett: a fémrepülőgépipítő. Az első hét legény kiváló eredménnyel Halleben letette a vizsgát és mind a hetet beállították a Siebel-repülőgépgyár üzemébe mint „tervezőket”.

— ELENGEDIK A KIRÓTT BETEGSEGÉLYZŐI BÜNTETÉSEK 90 SZÁZALÉKÁT. A betegsegélyző központi igazgatósága rendeletet adott ki, amelynek értelmében 90 százalékos törölnek azokból a büntetésekből, amelyeket a 103. szakasz alapján bélyegtartozás miatt kiróttak. A kedvezmény csak akkor érvényes, ha a munkaadók a bélyegtartozást teljes egészében kiegyenlítették. Ebben az esetben a kirótt büntetésnek csak egytizedrészét kell fizetni. Ez a kedvezmény december 1-ig érvényes.

SKÓCIA, ACH!

Valaki megkérdi:

- Miért viselnek a skótok szoknyát?
- Nos?
- Hogy megspórolják a nadrággombot.

— Bélyeghiány miatt kivetett betegsegélyzőbírság 90 százaléka elengedhető. A munkásbiztosító pénztár központi igazgatósága rendeletet küldött a kerületi pénztárakhoz, amelyben elrendelte, hogy a bélyeghiánya miatt kivetett bírságok kilencven százaléka elengedhető, ha a megbírságot munkavezető 1938. december 1-ig a hiányzó bélyegeket beragasztja és a kirótt bírság tíz százalékat készpénzben befizeti. A befizetés alkalmából igazolni kell, hogy az illetőnek jelenleg nincsen hátraléka a betegsegélyzőnél.

— UJBÓL MEGENGEDTEK A KARAKULSZÖRMÉK KIVITELET. A nemzetgazdasági minisztérium feloldotta az eddigi kiviteli tilalmat karakul-szőrmék számára.

— A munkaviszony felbontásánál kötött megegyezés érvényes. Gyakorta előforduló kérdés, hogy érvényes-e olyan megegyezés, amelylyel az alkalmazott lemond valamely összegről, amely neki a törvény szerint jár. Egyöntetű a gyakorlat abban, hogy az ilyen lemondás érvénytelen, ha az a jogviszony tartama alatt történik. A kérdés, hogy érvényes-e a lemondás, ha az egyidejűleg történik a jogviszony felbontásával. Az Anglo-Americana részvénytársaság példáján 50 ezer leít fizetett neki a jogviszony felbontásakor, holott 800 ezer lei járt volna. A különbözetről azért mondott le, mert pénzre volt sürgősen szüksége és mint keresetében állította, „kényszer” alatt állott. A munkabírság a keresetnek helyt adott. A törvényszék ezt az ítéletet megváltoztatta, mondván, hogy általában a munkaviszony felbontásának idején tett lemondás érvényes és az ellen az alkalmazott sikerrel csak úgy hozhatja fel a kényszer kifogását, ha fizikai erőszak alatt állott.

JAMBOR ÓHAI

Arra a hirre, hogy meg fogják nehezíteni a válást, egy szenvedő fél így sóhajtott fel:

— A házasságkötést nehezítenék meg inkább.

— Árulható lesz az ecet kimérve is. A földmivelésügyi minisztérium a következő egyszakaszos törvénytervezetet küldte meg véleményezés végett a törvényhozó tanácsnak: A Monitornál Official 73. számában 1936. március 27-én meghirdetett szőlővédelmi törvény 33. szakasza így módosul: Az ecet és a borecetkivonat 50 fokig a gyárnál és lerakatoknál csak az életben lévő törvény és utasítás szerint zárt, címkézett és dugaszolt üvegekben tartható. A címkén feltüntetendő a gyár neve, címe, az áru természete, erőssége és az esetleges gyári jegv. A kereskedésekben a gyárak eredeti üvegeiből kimérve, a címkén feltüntetett erősség szerint az engedélyes felelősségére árulható.

Vizsgálat indult az üvegkartell ellen

A nemzetgazdasági minisztérium az elmúlt napokban elhatározta, hogy szigorú intézkedéseket fogantat az üvegkartell ellen és ezért az üvegkartell a legfelsőbb kartellbizottság, mint fegyelmi bíróság elé utalja. A minisztériumhoz érkezett panaszok szerint az üvegkartell a következőkkel szegte meg a kartelltörvény intézkedéseit:

1. Korlátozta az üvegtermelést és az üveg forgalmát minden jogos indoklás nélkül és éppen a fődény idején szüntette be hatheti időtartamra a termelést.

2. Nem tartotta magát a kartellek működé-

sének szabályaihoz és olyan kartellmegállapodásokat kötött, amelyekről nem értesítette a minisztériumot.

3. Titkos módon működött legalább is attól az időponttól kezdve, hogy a kartellbe beléptek a scaeni és a tordai gyárak is, mert ezek belépését már csak akkor tudatták a minisztériummal, amikor a minisztériumhoz tiltakozások érkeztek az üveggyárak emelkedése miatt.

4. Nem tartotta be a minisztériummal szembeni kötelezettségeit. A Legfelsőbb Kartellbizottság véleményezése alapján dönt majd a minisztérium afölött, hogy az üvegkartell milyen büntetéssel sújtja.

Tordán a házak homlokzatát ezután csak khakiszinre lehet festeni

A nemzetvédelmi minisztérium 654—1938. szám alatti rendelete értelmében Tordán a házak homlokzatát a jövőben csak khaki-szinre (a barna földhöz hasonló színre) lehet festeni. Ez a rendelkezés vonatkozik úgy az ezután, mint a most épülő házakra, valamint a régi házakra is, amelyek homlokzata ujonnan lesz festve. A festésnél nem szabad fényezésnek lenni, a lefestett homlokzat összhangban kell álljon a szomszédos házak színével. Ezen rendelkezés azt a célt szolgálja, hogy a házak nagyobb távolságból észrevehetőek ne legyenek. E rendelkezés állandó jellegű.

— GYÁRI LERAKATNAK NEM LEHET KÜLÖN CÉGE. A temesvári kereskedelmi és iparkamarához delegált bíró még 1936. októberében elrendelte a temesvári Dermata érdekeltiséghez tartozó „Berényi Simon utódai” bórlerakat cégjelzésének törlesztését illetve megváltoztatását. A kamarai bíróság a cégjegyzési törvény vonatkozó intézkedésére hivatkozott, amely szerint egy és ugyanazon a helyen levő gyári lerakatoknak ugyanazon cégjelzéssel is kell bírniuk. Ezen az alapon a bírói végzés szerint a Dermata valamennyi temesvári lerakatának egyazon cégjelzést kell feltüntetni. A Dermata a végzés ellen fellebbezéssel él: a temesvári törvényszékhez. A törvényszék a végzést hatálytalanította, azzal az indoklással, hogy a vonatkozó törvényszakasz a szóbanforgó esetre nem alkalmazható. A törvényszék arra az álláspontra helyezkedett, hogy a cégjegyzési törvény intézkedése csak azokra a lerakatokra vonatkozik, amelyek a fővállalattal egy és ugyanazon a helyen vannak. Már pedig a Dermata főüzeme Kolozsvárt van. Ettől függetlenül — mondotta a törvényszék — a temesvári Dermata „cipőlerakat”, míg a „Berényi Simon utódai” bór- és cipőalkatrész-lerakat, tehát joggal viselhet más cégjelzést. A törvényszéki ítélet ellen a kereskedelmi és iparkamara semmisségi panaszt jelentett be. A tábla helyt adott a semmisségi panasznak és elrendelte a „Berényi Simon utódai” cégjelzés törlesztését. A tábla döntésében megállapította, hogy a szóbanforgó jelzés kereskedelmi cégre emlékeztet, nem pedig gyári lerakatra, tehát alkalmas arra, hogy tévedésbe ejtse a kereskedelmi életet.

VAM-ÉS ILLETEKVISSZATERÍTÉS KEDVEZMÉNYEVEL IMPORTÁLHAT NYERSBŐRT A DERMATA MŰVEK

Az így importált nyersbőrből készült készáru a vállalatnak exportálni kell

A cluji Dermata Művek a pénzügyminisztériumtól engedélyt kapott, hogy a vámilletékek, autorizációs illetek és a 12 százalékos értékelleték letétbe helyezése mellett a vámtarifá 84. tételében szereplő nyersbőr importáljon és azt talpnak, felsőbőröknek, férfi és női cipőknek feldolgozva exportálja. A letétbe helyezett illeteket, ha az export hat hónapon belül lebonyolítást nyer, a pénzügyminisztérium visszatéríti. A pénzügyminiszteri rendelet nem korlátozza, hogy milyen mennyiségű bőrt hozhat be reexport céljaira a Dermata Művek.

A pénzügyminiszteri rendelet szerint a talpgyártásnál 50 százalékos, a felsőbőrök készítésénél 87 százalékos, a cipők készítésénél pedig 0.120 kg.-tól 0.780 kg.-ig terjedő súlyvesztés engedhető meg. Az exportból származó devizát a Dermata Művek az érvényben lévő rendelkezéseknek megfelelően köteles beszolgáltatni a Banca Nationalához.

Értesüléseink szerint, a Dermata Művek főképp Angliába fogja exportálni a készbőr-árakat, ahova eddig is jelentős exportot bonyolított le.

HABORUS TÖRTÉNET.

Még a háborúban történt, hogy egy főherceg érkezett a frontra és meg akarta tekinteni a lövészárkot. Egy őrmester vezetésével harminc embert adott melléje és libasorban indultak el a lövészárkokban a front felé. Elöl ment az őrmester és mögötte minden öt lépésre egy ember, a menet végén ment a főherceg.

Az őrmester sugva mondta a mögötte lépkedő katonának:

— Repülőgép, tovább sugni!

A katona tovább sugta a következőnek, az megint a következőnek, végre az utolsó odasugta a főhercegnek.

A főherceg erre sugva mondta az előtte lévő katonának:

— Hol?

Az tovább sugta és az első végre sugva kérdezte az őrmestertől:

— Hol?

Az őrmester sugva válaszolta:

— Tőlünk jobbra.

A katonák tovább sugták egymásnak, végül is a főherceg sugva megkapta a választ és utána sugva megkérdezte az előtte levőtől:

— Milyen messze van az ellenség?

A katonák sorra sugták egymásnak a kérdést, végre az őrmesterhez került, aki sugva válaszolta:

— Száz kilométerre.

Mikor a főherceg sugva megkapta a választ, megint sugva megkérdezte:

— Akkor miért beszélnek sugva?

Sugva ment a kérdés az őrmesterig, aki sugva válaszolta:

— Mert be vagyok rekedve.

JOGORVOSLAT A NEMZETI MUNKAVÉDELMI TÖRVÉNY SZANKCIÓI ELLEN

Ismeretes, hogy a nemzeti munka védelméről szóló törvény szerint minden év február elsejéig tartoznak a kereskedelmi és iparvállalatok, cégek, valamint üzemek, ebben a törvényben elrendelt személyzeti kimutatásokat beadni. A folyó évben beadott kimutatások felülvizsgálata nagyrészt befejeződött és az illetékes minisztérium tömegesen bírságot és intett meg vállalatokat a kimutatások helytelen összeállítása miatt. Ezeknek a vállalatoknak nagy része már a Nemzeti Banktól import és devizaellenőrző osztályától is értesítést kapott, hogy a minisztérium által előírt záros határidőn belül tegyen eleget a fenti törvény rendelkezéseinek és amennyiben ezt nem teljesíti, kizárják az importengedélyezés, kompenzációs keretek vásárlásaitól és devizák átutalásának lehetőségeitől. A hivatalos lap közli sorozatos kimutatásaiban a szankcionált cégek kimutatásait, azzal, hogy ezek a cégek nem vehetnek részt közszállításokban. Míg a minisztérium a Nemzeti Bankkal karöltve, két havi időt engedélyez a hiányok pótlására, addig a fentebb említett törvény által sújtott bírságok jogorvoslatának igénybevétele ugyyszólván kizártnak látszik. A törvény ugyanis a táblákhoz megsemmisítés iránt beadandó kontenciós jogorvoslatot rendeli el egyetlen fellebbezési lehetőségnek s miután a tábláknál átlagosan havonta négy ügyben sikerült csak tárgyalást kitűzni a jogorvoslatot keresők felé, addig a Nemzeti Bank által előírt szankciók már régen életbe léptek.

Uj feltételekhez kötik a gyári védjegyek bejegyzését

A bucarestii kereskedelmi és iparkamara közbenjárt az illetékes hatóságoknál, hogy a gyári védjegyeknek törvényszéki bejegyzése alkalmával a bejegyzés iránt folyamodóktól a következő feltételek betöltését kívánják meg:

1. Kérvényezőnek legyen bejegyzett cége az árucikkeknek abban a kategóriájában, amelybe védjeggyel ellátandó készítményei is tartoznak. Nem kötelesek a kívánalomnak eleget tenni azon külföldi cégek megbízottai, akik okmányokkal bizonyítják, hogy az illető országban a fenti módon bejegyzett cégük van.

2. A védjegy szövegét nem képezheti az árucikk általános és eredeti megnevezése, még akkor sem, ha ugyancsak a védjegy szövege a gyáros, vagy kereskedő nevét is feltünteti.

3. Minden bejelentett védjegy mellett ott kell legyen annak az országnak megnevezése, ahol a termelvényt, előállítják.

A fővárosi iparkamara ez intézkedéseket szükségessé tartotta javasolni a védjegyekkel ellátott készítmények komolysága és megbízhatósága érdekében. Hogy a védjeggyel ellátott készítmény, előállítójának bejegyzett cége is legyen, ez azért is szükséges, mert ilyen módon ki lehet különböztetni a piacról azokat a fantasztikus védjegyeket, amelyeknek bejegyzését minden jogosultság nélkül kéri olyan egyének, akiknek erre minden sem felkészültségük, sem komoly alapjuk.

Hasonlóképpen úgy véli a fővárosi kamara, hogy a védjegy szövegében nem tüntethető fel az árucikk, vagy készítmény eredeti és általános megnevezése, pl.: „calcium”, vagy hasonló, mivel ilyen módon nem lesz meg a lehetősége annak, hogy más hasonló anyagból készült készítményektől a cikket meg lehessen különböztetni. A bucarestii kereskedelmi és iparkamara kérte végül a nemzetgazdasági minisztériumot arra, hogy e feltételek iránt kívánalmát közölje az ország összes kereskedelmi kamaráival.

A nemzetgazdasági minisztérium e feltételeket, mint hírlik, el is fogadta és közelebből a védjegybejegyzésre vonatkozólag szétküldi a megfelelő utasításokat az ország kereskedelmi és iparkamaráinak.

— A malmok önműködő mérlegel november 1-éig felszerelendők. A pénzügyminiszter rendeletet adott ki, amely szerint a malmok önműködő mérlegeinek felszerelési határideje 1938. november 1. A rendelet hangsúlyozza, hogy ezt a határidőt a pénzügyminiszter többé nem hosszabbítja meg.

A végén azt mondta:

— Így kioperálom belőle azt az alaptalan féltékenységet is.

Szokás szerint jött. Este, hivatal után, pontosan fél hétkor.

Zavart kis mosoly játszadozott az ajkai körül, amikor belépett az ajtón.

Agnes a szekrény előtt találta, amint két nagy bördönddel bajlódott. Közöttük állt és különféle ruhákat rakosgatott egyikbe is, másikba is. Hölkeuten nézte pillanatig és csak azután köszönt. A hangja levert volt.

De Agnes annál inkább örvendezett.

— Képzeld Pista utazok. Holnap reggel már... Bizony. Jaj, de jó lesz — lelkesedett. — Ilyenkor már a Balatonban lubikolok.

Szepe Istvánt annyira meglepte ez a fordulat, hogy szinte dadogott. Megfogta az asztal szélét és összeráncolta a homlokát. Elfahéredett.

— Nem értem. Agnes. Hát hogyan?

A lány könnyű hangon mondta tovább:

— Meghívott a bácsikám. Egy hónapra, ketőre. Irja, hogy jól mulathatok... Tán, tenisz... Ó, nagyszerű lesz. Ugy-e, nagyszerű lesz, Pista?

— Igen — mondta a férfi lassan.

Pillanatok alatt futott át fején a gondolat, hogy Agnes elmegy. Idegen fiatal emberekkel táncol, teniszeznek, fürdőzik... És talán haza se jön. Elfeljejtí ezt a kisvárost. Vele együtt őt is.

— Nézzé Agnes, én azt akarom mondani, hogy...

Elakadt. Arcát forróság öntötte el. De a hátán mintha kicsi jégbogarak mászkáltak volna.

Alkalmazható-e a devizatörvény végrehajtási utasítása?

A fontos kérdésben véleményeltérés keletkezett a Semmitőszéken.

A devizatörvény életbelépte óta állandóan foglalkoztatja a bírói köröket az a vitás kérdés, hogy a törvény nyomán kiadott végrehajtási utasításban foglalt kihágások és vétségek, egyáltalában büntethetők-e? A helyzet ugyanis az, hogy a devizatörvény mindössze három kihágást ismer, ezek: az engedély nélküli devizakivitel, a devizakereskedés és a valótlán bevallás. A törvény a Banca Naționalăra bízta a végrehajtási utasítás elkészítését. Amikor ez megjelent, az érdekelt körök meglepetve látták, hogy sok újabb kihágás fordul elő a végrehajtási utasításban, amelyeket a törvény nem ismert. Annak idején a bíróságok számos jegyzőkönyvet semmisítettek meg, azon a címen, hogy a végrehajtási utasítás nem mehet túl a törvény intézkedésein, különösen nem, ha az a végrehajtási utasítás egy közhatósági jelleggel csak e tekintetben felruházott magánintézet, a Banca Naționalătól ered.

A helyzetet 1937-ben az igazságügyminiszter úgy segítette, hogy rendelettel törvényjellegűnek mondotta ki a devizatörvény végrehajtási utasítását. Ezzel azonban korántsem akadályozták meg, hogy a kihágási jegyzőkönyvek elleni fellebbezésben fel ne hozzák a végrehajtási utasítás törvénytelenségét. A kifogást most már azzal egészítették ki, hogy törvényesen nem lehet törvényerejűnek deklarálni valamely végrehajtási utasítást. A kérdés most került a Semmitőszék elé, amely hivatott, abban joggyakorlatot létesíteni. Laub Márton kolozsvári lakost 15 napi fogházra ítélték, mert külföldi tartozást a Banca Națională hozzájárulása nélkül utalt át és felfolyamodása a Semmitőszék II. tagozata elé került. A vitás kérdésben a Semmitőszék nem tudott dönteni, mert véleménykülönbségben maradt és így kiegészített tanács elé kerül az ügy.

Megerősítette a kőművesek és ácsmesterek szerzett jogait a szamosi helytartóság

Az ország közvéleménye nagy örömmel fogadta a közigazgatás decentralizációját és a helytartóságok felállítását, abban a meggyőződésben, hogy az ország polgárai sérelmeik orvoslása végett nem lesznek kénytelenek minduntalan Bucrestibe utazni. Hogy a reménykedés nem volt indokolatlan, bizonyítja a szamosi helytartóságnak egy nagyjelentőségű határozata, mely az építőipari szakma két igen fontos képviselőinek, a kőművesmestereknek és ácsmestereknek szerzett jogait megerősítette.

Ebben a kérdésben a helyzet az, hogy az új munkatörvény az építőipari szakmák között nem említette fel a külön képesítéssel rendelkező kőműves- és ácsmestereket és annak hiányában az egyes törvényhatóságok mérnöki hivatalai és így közöttük a kolozsvári is, az építészakmarai törvény rendelkezéseire hivatkozva, a régi ipartörvényben lefektetett jogait korlátozta. E panasz orvoslása érdekében a fent említett szakmák képviselői már éveken át eredménytelenül harcoltak és ez a harc rendkívül nagy pénzbe került. Most aztán Orbán János kolozsvári építőmester kérésére a szamosi helytartóság sérelmeiket orvosolta. Orbán szeptember 8-ikán kérést adott be a tartományi igazgató-

sághoz, amelyben elpanaszolta, hogy a kőművesmesterek és ácsmesterek szerzett jogait nem tisztelik és korlátozzák őket a földszintes házak tervezésében és a terv végrehajtásában. Mielőtt a szamosi helytartóság a kérést érdemben elintézte volna, felvilágosítást kért dr. Chirila munkaügyi felügyelőtől, aki válaszában közölte, hogy bár az új munkatörvényben a kőműves és ácsmesteri kategóriák nincsenek külön felsorolva, a törvénynek nincsenek olyan rendelkezései, melyek a szerzett jogokat korlátoznák. E vélemény alapján aztán a helytartóság átiratban értesítette Orbánt arról, hogy miután az új ipartörvényben nincsenek olyan rendelkezések, amelyek a szerzett jogokat csorbítanák, a régi ipartörvény rendelkezése értelmében a kőműves és ácsmesteri jogok gyakorlása érvényben van, azt szabadon gyakorolhatják, anélkül, hogy valaki ebben megakadályozhatná őket.

Ti os rumot és likört gyártani a korcsmárosnak

A kolozsvári pénzügyigazgatóság szeszostálya rendeletet adott ki, amely szerint korcsmárosok rum- és likörgyártással nem foglalkozhatnak. A rendelet ellen vétőket szigorúan megbüntetik. A szüreteléssel kapcsolatban pedig azt a rendeletet hozták, hogy borkereskedők továbbra is árusíthatnak illetékezett mustot, de korcsmárosok és más kereskedők nem hozhatnak mustot forgalomba.

OROSZORSZÁG.

Az orosz hadügyi népbiztos egy vörös századot vizitál és vizitálás után maga elé hívát három katonát.

— Szeretsz te engem? — kérdezi az első katonától a népbiztos.

— Igen — feleli a katona.

— Meg tudnál ölni?

— Nem!

A népbiztos ezután a másik katonához fordul:

— Szeretsz te engem?

— Igen.

— Meg tudnál ölni?

— Nem!

A harmadik katona Kohn, a század doboos. Őt is megkérdi a biztos:

— Szeretsz te engem?

— Miért ne? — feleli óvatosan Kohn.

— Meg tudnál ölni?

Kohn rámutat a dobra és gunyosan mondja:

— Ezzel a dobbal?...

— MEGHOSSZABBÍTOTTAK A RÉGI ADÓTARTOZÁSOK FIZETÉSENEK HATÁRIDEJÉT. A pénzügyminisztérium rendeletileg meghosszabbította az 1932—33. 1933—34-es pénzügyi évekből származó adótartozások megkímlyített kifizetését. A fizetés határidejét 1939. március 1-ig hosszabbították meg.

— Mondja hát, Pista — biztatta Agnes és kezét a férfi kezére tette.

— Én azért jártam ide, magukhoz...

Ujra elakadt. Megijedt, hogy egyszeribe földön lendület nélkül eddig merészkedet. Megtorpant, hogy egyszeribe túl szaladt azon a ponton, a melynél mindig megrekedt ezelőtt.

— Azért, mert jól érezte magát nálunk

— segítette a lány és csillogott a szeme. De a homlokán is a győzelem fénye szikrázott.

— Nemcsak... Dehogy... és azt szeretném kérni, hogy ne utazzon el... oda.

— Dehát miért?

— Nem akarom, hogy ott táncoljon, teniszezzen és — mélyet lélegzett — és strandoljon. Most, amikor...

Agnes megkapaszkodott a nyitott szekrényajtóban. Érezte, hogy itt a pillanat. Nyugodtságot erőszakolt a hangjába:

— Féltékeny? — kérdezte egyszerűen.

— Igen... vagyis nem — dadogta Szepes István.

— Hát? Meg akarja kérni a kezem?

— Ez az — csapott le a férfi a szóra. — De mielőtt igent mond, tudja meg, hogy én nem ismerem az...

— Pista! szakította félbe Agnes. Azt ne is mondja, azt már régen tudom! A rosszakaróim értesítettek mindjárt...

Közel lépett a fiatalemberhez, felemelte az arcát és azt suttogta:

— Akkor én nem utazok, nem megyek el...

Az operáció kitünően sikerült, gondolta Agnes anyja a szomszédos szobában.

WANDERER kerékpárok, ILO kerékpármotorok,
KAPSCH rádiók olcsó részletfizetésre is! Callárok nagy
 választékban, gyári árban
Technica Universală A. MATYAS, ARAD, főpostával szemben

Milyen hatósági szervek vehetnek fel kihágási jegyzőkönyvet a spekulatörvény ellen

A nemzetgazdasági minisztérium pontosan megállapította, milyen hatósági szervek vehetnek fel jegyzőkönyvet a spekulatörvény ellen elkövetett kihágásokért. A törvény ellen elkövetett kihágások megállapításáról szóló jegyzőkönyvet a következő közigazgatási szervek vehetnek fel:

Vizsgálóbírók, járásbírók, az ügyészség tagjai, rendőrfelügyelők és alfelügyelők, rendőrkvesztorok, rendőrfőnökök, rendőrbiztosok, csendőrtisztek és kiegészítők, prefektusok, szolgabírák, egészségügyi felügyelők, megyei fő-

orvosok, kerületi orvosok, városi orvosok, kórházi orvosok, a nemzetgazdasági minisztérium felügyelői, a kereskedelmi és iparkamarák vezetőségének tagjai, a nemzetgazdasági minisztérium delegált tisztviselői.

A fenti szervek hivatalból vagy megkérésre vizsgálatot folytathatnak le a spekulatörvény alkalmazásával kapcsolatban. A kihágási jegyzőkönyvet a helyszínen kell felvenni. A jegyzőkönyv a bíróságok előtt bizonyító erővel bír. A kihágási jegyzőkönyvet 24 órán belül kell a bíróság elé terjeszteni.

Ellenőrzik azokat, akik saját termelésű szeszitalokat mérnek ki

A Monopol vezérigazgatóság arról értesült, hogy azok a termelők, akik jogot kaptak ahhoz, hogy saját termésükből szeszitalt személyesen, vagy alkalmazott útján árusíthassanak, nem mindig tartják be az italmérési engedélyben előírt szabályokat. Ezért is a vezérigazgatóság a következő rendeletet intézte a pénzügyigazgatóságokhoz: A termelők egy része, akár azért, mert saját szőlőjük terjedelme igen kicsiny, akár pedig azért, mert az ideai termés gyöngye volt, nem tudják kielégíteni a fogyasztókat a saját termésükből és a szeszitalt más termelőktől, esetleg nagykereskedőktől szerzik be. Ez az eljárás teljesen törvényellenes. Ezért is a rendelet előírja, hogy az ellenőrző szervek a legszigorúbban őrizzenek ellen minden ilyen italmérőt, állapítsák meg a saját szőlőjük terjedelmét, a bevallott termést és azt a mennyiséget, amelyet árusíthatnak. Ott, ahol szabálytalanságot találnak, a szeszitörvény 226. szakasza értelmében vegyék fel kihágási jegyzőkönyvet és javasolják az italmérési engedély visszavonását.

HARMINCSZÁZALEKOS FUVARDIJ-KEDVEZMÉNNYEL SZÁLLITHATÓK AZ ÉLELMISZEREK

A közlekedésügyi minisztérium rendelete értelmében 30 százalékos fuvardijkedvezményrel szállíthatók a következő élelmiszerek, abban az esetben, ha a küldemény más nem tartalmaz: Kenyér, búzaliszt, rozsliszt és kukoricaliszt, hus, hal, szárnyas (élő vagy levágott), bárány (élő vagy levágott), sertésszir, tej, jaurt, tejföl, vaj, orda, sajt, túró, tojás, bab, lóbab, lencse, borsó, hagyma, foghagyma, kalarábé, répa, káposzta, paprika, sárgarépa, celler, paszternák, kapor, petrezselyem, spenót, ugorka, sóska, laboda, cseresznye, meggy, egres, ribizli, apróbarack, nyári barack, dinnye, őszi barack, szilva, alma, körte, szőlő, dió, aszaltszilva, aszalt barack, makaróni, cukor, napraforgóolaj, ételolaj, faolaj és jég.

INDOKOLT TISZTESÉG

Mandula ur, szegény, spriccerelés közben ismét a feleségét emlegeti. Melábusan mondja el a legutóbbi esetét:

— Melánia, — mondtam neki a napokban — a legfőbb semmitörvény szerint nem való-ók az, ha a feleség a férj barátjával karanfogva jár. Ez az ítélet megint csak a nők javára szolgál.

— Adolfkám, drága — felelte becses nejem — barokt céltásod egyáltalán nem érint engem. Akár való-ók, akár nem, én nem tudnám megtenni, hogy a férjem barátjával karanfogva sétáljak.

— Hiszen tudom — szóltam meglehetősen — teged nem vinne rá a lelkiismereted, hogy ilyesmif csinálj.

— Egy frászt lelkiismeret — vágott vissza erre az a bestia — hanem a te barátaid mind úgy néznek ki, mint te és ha karanfogva járnék velük, mindenki kiröhögne.

DEKONJUNKTURA

Két nimolista beszélget. Azt mondja az egyik: — Tudod, hogy milyen pánik van a pénz körül? Jóformán minden pénzt kivontak a forgalomból.

— Ne mondd — szól a másik ijedten — honnan tudod te ezt?

— Na hallod, saját tapasztalatból: napok óta egy lelt se láttam.

A TIMARIPAROSOK BEJELENTÉSI KÖTELEZETTSÉG MELLETT SZABADON VÁSÁROLHATNAK NYERSBŐRT

A minisztertanács október 8-iki, most közzétett minisztertanácsi jegyzőkönyv szerint, az összes megelőzőleg összeírt nyersanyag- és árukészletek szabadforgalomba hozhatók, kivéve azokat, amelyeket a hadsereg szállítási szabályzata alapján a hadsereg ellátására megfelelően tartottak és lekötöttek.

Ugyanezen rendelet szerint a bőrgyárak és timárok szabadon vásárolhatnak nyersbőrt, de a vásárolt mennyiséget továbbra is be kell jelenteniük.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Halálesetet Segélyző Csoportja.

Directiunea Grupelor de Ajutoare în caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad prin această comunică cu asociații, că cotizațiunile de deces sunt scadente până la numărul curent:

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Halálesetet Segélyző Csoportja Igazgatósága ezúton közli f. t. tagjaival, hogy a halálzási járulékok a következő sorszámokig esedékesek:

Grupa I. Csoportban: v. l. Ioan Ardelean, Jánosné 980, s. l. Ioan Marosi Jánosné 981, v. l. Ignatie Kohn Ignacné 982.

Grupa II. Csoportban: s. l. Teodoriu Petica Tódorné 1050. sorszámig esedékes a fizetés.

Aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutoare de înmormântare a Industriștilor din Arad face cunoscut membrilor cări sunt în restanță cu cotizațiile lor, să achită restanțele în interesul lor propriu, fiindcă în conformitatea §-lui 14 și 15 din statute calitatea de membru respira automată, adică dacă membrul decedază între timp, nu se poate acorda ajutorul. Cotizațiunile sunt scadente după următorii membri decedati:

Az aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálzási járulékaikkal hátralékban vannak, azt saját érdekükben rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15-ik §-a értelmében tagsági joguk automatice megszűnik, azaz, ha a tag közbes elhal, a segély nem folyósítható.

A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

In Grupa A. csoportban 1069. Constantin Bugariu Szilárd, 1070. Alfred Weichelt Alfréd.

In Grupa B. csoportban 1042. Constantin Bugariu Szilárd, 1043. Vád. lui Martin Rosen, zweig Mártonné, 1044. Soj. lui Teodor Petica Tódorné.

APRÓ HIRDETÉSEK

APRÓHIRDETÉSEK ARAI: Szavanként 3 lei, legkisebb hirdetés ára 30 lei. — Jelígelével, vagy „Cim a kiadóban” alatt feladott hirdetéseknek 10 lei pótdíj fizetendő. — Hirdetési díjak előre fizetendők és beküldhetők levélbélyegeken is. — Apróhirdetések feladhatók akár személyesen, akár posta útján „Az Iparos” kiadóhivatalában, Arad, Str. Bratianu 18. — Hirdetések címeinek érdeklődésénél kérünk válaszbélyeget, vagy egyszerű postai levelezőlapot mellékelni.

GEPVÁSÁR (Használt ipari gépek közvetítése)

Eladás:

Esztergapa, 2700 mm csucstávval, 260 mm csucsmagassággal, üzemképes állapotban, teljes felszereléssel eladó, Fischer Emanuel, Turda.

Eladó egy nagyon jó, üzemképes stabil 15 ef. HP Bolinden fotogen motor. Buciuman, Borsec, jud. Mureş.

Kovácsfurógép, különböző csiszológépek eladók Brassóban. Cim a kiadóhivatalban.

TIPOGRAFIA „HIRLAP” ARAD.

Villanyerőre berendezett körfűrész (tűzfához), valamint stráfkocsi és kézikocsi eladó Aradon. Cim a kiadóhivatalban.

Petróleum-benzinmotor egy drb. 14 HP és 1 drb. 20 HP, eladó Aradon. Cim a kiadóhivatalban.

Vétel:

Keresek gyapjúfűsülőgépeket megvételre. Cim a kiadóhivatalban.

Langbein - Pfannhauser
féle melegon

Chrómozó
berendezésünket

üzembe helyeztük.

Vállaljuk
orvosi műszerek
autó-alkatrészek
evőeszközök
butorveretek

Chrómozását

ARMATURA S. A. R.
ARAD, Piața Arenal 1 sz.